

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA W KATOWICACH

LKA.410.8.5.2024

Pani
Monika Podgórska
Prezes Zarządu
Stowarzyszenie YAVA
ul. Lakowa 101
42-280 Częstochowa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/056 – Funkcjonowanie opieki nad osobami starszymi z chorobami neurodegeneracyjnymi oraz wsparcie ich opiekunów

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Stowarzyszenie YAVA ¹ , 42-280 Częstochowa, ul. Lakowa 101
Kierownik jednostki kontrolowanej	Monika Podgórska, Prezes Zarządu ² , od 1 kwietnia 2013 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja zadań w zakresie opieki zdrowotnej, usług społecznych na rzecz osób starszych z chorobami neurodegeneracyjnymi oraz wsparcia ich opiekunów i osiągnięcie planowanych efektów tych działań
Okres objęty kontrolą	Lata 2022-2024 (do dnia zakończenia kontroli ³) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, o ile miały wpływ na działalność jednostki w zakresie objętym kontrolą
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Lucyna Mol, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/78/2024 z 2 kwietnia 2024 r.2. Damian Majewski, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/81/2024 z 4 kwietnia 2024 r.

(akta kontroli str. 1-6)

¹ Dalej: *Stowarzyszenie*.

² Dalej: *Prezes, Prezes Stowarzyszenia*.

³ Tj. do dnia 15 października 2024 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Stowarzyszenie w latach 2022-2024 prowadziło aktywne działania na rzecz osób z niepełnosprawnością, w tym na rzecz osób starszych z chorobami neurodegeneracyjnymi. Realizowało programy: „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami”⁶ i „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnościami”⁷, Interdyscyplinarne Centrum Opieki Wytchnieniowej HAMAK⁸, w ramach których udzielano wsparcia także osobom starszym z chorobami neurodegeneracyjnymi. Ponadto prowadziło Środowiskowy Dom Samopomocy w Częstochowie⁹ oraz realizowało projekty służące wsparciu m.in. osób starszych i osób z niepełnosprawnością, które dotowane były ze środków budżetu województwa śląskiego i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych¹⁰. Stowarzyszenie włączało się w zainicjowane przez instytucje państwowe panele dyskusyjne i rady tworzone przy organach państwowych i samorządowych. Podjęło także działania na rzecz włączenia do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Częstochowy, potrzeby uruchomienia ośrodka dla osób z chorobą Alzheimera oraz usług dedykowanych chorym na choroby neurodegeneracyjne.

W ramach ww. projektów, programów i działań stwierdzono nieprawidłową realizację zadań w zakresie usług społecznych na rzecz osób z niepełnosprawnością, a także nieprawidłowe wykorzystanie środków (tj. niezgodnie z ofertą, umową, programem). Rozpoczęcie udzielania świadczeń na rzecz jednego z 40 objętych próbą uczestników programu AOOD edycja 2023 nastąpiło przed złożeniem karty zgłoszeniowej do tego programu. W kartach rozliczających usługi w ramach programów AOOD i OW edycje 2022-2023: wykazano jednoczesne udzielanie świadczeń w ramach tych programów na rzecz pięciu z 10 objętych próbą osób z niepełnosprawnością¹¹ (50% zbadanej próby) oraz jednoczesne udzielanie świadczeń (w tym samym czasie) przez czterech z 10 asystentów¹² na rzecz różnych osób z niepełnosprawnością (40%) w różnych miejscach. Łącznie w wyniku badania próby wykazano 117,5 godziny jednoczesnego udzielania świadczeń o wartości 4,7 tys. zł¹³.

Sprawozdanie z realizacji programu OW edycja 2022 nie zostało sporządzone w oparciu o dokumentację źródłową oraz prowadzonej na jej podstawie ewidencji księgowej. W rozliczeniu środków Funduszu Solidarnościowego¹⁴ otrzymanych na realizację programu OW edycja 2022, Stowarzyszenie wykazało kwotę wyższą o 59,0 tys. zł niż wynikało to z dokumentów źródłowych.

Pomimo zapisów art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku i o wolontariacie¹⁵ w zakresie programu AOOD edycja 2022, treści ogłoszenia o konkursie oraz programu AOOD i OW edycja 2023, odnoszących się

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dla edycji 2022 r. realizowanej na podstawie umowy zawartej z Miastem Częstochowa zadanie pod nazwą: „Pomoc dzieciom do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby, a także osobom z niepełnosprawnością ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności zamieszkałym na terenie miasta Częstochowy, w wykonywaniu codziennych czynności oraz w funkcjonowaniu w życiu społecznym poprzez skorzystanie z usługi asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej” w ramach programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”. Dla edycji 2023 r. „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami”. Dalej: AOOD.

⁷ Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnością edycje 2022 i 2023, dalej: OW.

⁸ Dale: Projekt HAMAK.

⁹ Dalej: SDS lub Dom.

¹⁰ Dalej: PFRON.

¹¹ W programie AOOD osoby z niepełnosprawnością były uczestnikami programu, w programie OW uczestnikami byli opiekunowie, w związku ze sprawowaną opieką nad osobami z niepełnosprawnością.

¹² W wystąpieniu pokontrolnym przez asystentów rozumie się i stosuje zamiennie osoby wykonujące usługi asystencji osobistej w programie AOOD i usługi opieki wytchnieniowej w programie OW.

¹³ Obliczone według stawki 40,00 zł za jedną godzinę asystencji osobistej i opieki wytchnieniowej dziennej.

¹⁴ Tj. funduszu wprowadzonego ustawą o Funduszu Solidarnościowym z dnia 23 października 2018 r. (Dz.U. z 2024 r. poz. 296 ze zm.), dalej: Fundusz lub Fundusz Solidarnościowy, z którego finansowane były programy AOOD i OW.

¹⁵ Dz.U. z 2024 r. poz. 1491, dalej: ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

do samodzielnego realizowania zadania, Stowarzyszenie zleciło wykonywanie części zadań innemu podmiotowi (Fundacji niebędącej stroną umowy) i wypłaciło podwykonawcy wynagrodzenie w łącznej wysokości 436,0 tys. zł.

Jako rozliczenie środków otrzymanego finansowania w ramach programów AONN i OW edycja 2022, Stowarzyszenie nieprawidłowo wykazało wydatki niepotwierdzające faktycznie zrealizowanych czynności w łącznej wysokości 36,2 tys. zł; wydatki, które nie były związane z programem, w którym je rozliczono w wysokości 6,6 tys. zł oraz wydatki zawyżone o 0,5 tys. zł w zakresie wypłaconego wynagrodzenia obliczonego niezgodnie z zawartą umową.

Ze środków programu OW i AONN edycja 2022 sfinansowano świadczenia specjalistyczne: psychologa, fizjoterapeuty, psychoterapeuty o łącznej wartości 42,8 tys. zł, które były wydatkami niekwalifikowalnymi, nie zostały ujęte w ofercie złożonej na realizację programu OW edycja 2022 oraz były niezwiązane z realizacją programu AONN edycja 2022. Nadto pomimo zakazu finansowania ze środków programów AONN i OW, wykonywanych w tym samym czasie usług, sfinansowano usługi asystencji osobistej/opieki wytchnieniowej oraz 104 ze 125 godzin zrealizowanych usług świetlicowych (tj. 83,2%) w ramach programu OW edycja 2022 w łącznej wysokości 4,2 tys. zł.

Dodatkowo weryfikacja powyższych usług wykazała, że u czterech z pięciu dobranych do próby osób z niepełnosprawnością, którym udzielano świadczeń w ramach opieki wytchnieniowej przydzielonej opiekunom tych osób (usługi opieki dziennej, całodobowej oraz dodatkowe usługi psychologa, psychoterapeuty, fizjoterapeuty i usługi świetlicowe), przekroczono maksymalną liczbę godzin wsparcia, ustaloną w programie oraz sfinansowano ponad limit usługi o łącznej wartości 9,5 tys. zł.

Zamiast zorganizowania cyklicznej superwizji dla asystentów ze specjalistami, której organizację ujęto w złożonej ofercie na realizację programu OW edycja 2022, Stowarzyszenie utworzyło portal z poradami dla asystentów, na co poniesiono łącznie wydatki w wysokości 17,0 tys. zł, pomimo że poniesione wydatki nie zostały przewidziane w ofercie na realizację tego zadania.

Pomimo obowiązku wynikającego z §2 ust. 9, 11 i 12 umowy z dnia 19 maja 2022 r. na realizację programu AONN edycja 2022, Stowarzyszenie nie przedłożyło do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie¹⁶ wszystkich kart realizacji usług asystencji osobistej.

W ramach projektu HAMAK oraz w programie AONN edycja 2023 dwóch z pięciu (40%) objętych badaniem asystentów wykonujących świadczenia, jednocześnie udzielało świadczeń na rzecz różnych osób w tym samym czasie. Łączna wartość wypłaconego z tego tytułu wynagrodzenia wyniosła 0,6 tys. zł.

Mimo obowiązku wynikającego z dokumentu *Szczegółowe obowiązki beneficjenta wynikające z realizacji projektu w ramach poddziałania 9.2.5 Rozwój usług społecznych – konkurs, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020*¹⁷, Stowarzyszenie nie poinformowało właściwych terytorialnie ośrodków pomocy społecznej¹⁸ oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie¹⁹ o realizowanym projekcie HAMAK oraz jego uczestnikach. Należy podkreślić, że celem tych działań miała być minimalizacja ryzyka występowania tego samego rodzaju wsparcia dla uczestników projektów, tj. udzielenia wsparcia w ramach dwóch różnych projektów dla tej samej osoby.

¹⁶ Dalej: MOPS.

¹⁷ Załącznik nr 3 do umowy: Szczegółowe obowiązki Beneficjenta wynikające z realizacji projektu w ramach konkursu RPSL.09.02.05-IZ.01-24-350/19.

¹⁸ Dalej: OPS.

¹⁹ Dalej: PCPR.

Pomimo wymogu dokonywania wydatków w ramach realizowanych programów/projektów za pośrednictwem wyodrębnionych rachunków bankowych²⁰, Stowarzyszenie traktowało te rachunki jak konta do przeprowadzania wszelkich operacji, w tym niezwiązanych z realizacją programów/projektów, na potrzeby których zostały wyodrębnione. Nieprawidłowo dokonywało także transakcji dotyczących programów i projektów, z pominięciem wyodrębnionych rachunków bankowych. Ponadto wbrew § 9 ust. 4 umowy z dnia 10 października 2022 r. na realizację projektu HAMAK, Stowarzyszenie przeznaczyło środki na tymczasowe finansowanie swojej pozaprojektowej działalności.

Prezes Stowarzyszenia jako Kierownik ŚDS nie uzgodniła z Wojewodą Śląskim i nie przedłożyła do zatwierdzenia Urzędowi Miasta Częstochowa (jednostce zlecającej) regulaminu organizacyjnego oraz programów działalności i planów pracy Domu za lata 2022-2024, do czego była zobowiązana na podstawie §4 ust. 1 pkt 2 i 3 w związku z ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy²¹. Kierownik ŚDS nie opracowała także programu działalności na 2022 r. odrębnie dla każdego typu prowadzonego Domu, do czego obligował §4 ust. 3 tego rozporządzenia. Nieterminowo przekazano do Wydziału Spraw Społecznych Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego²² sprawozdanie z działalności Domu za 2022 r., tj. 14 dni po terminie wynikającym z §25 ust. 3 rozporządzenia w sprawie ŚDS.

Projekty na podstawie umów zawartych z Samorządem Województwa Śląskiego zrealizowane i rozliczone zostały zgodnie z ofertami i umowami, przy czym w dwóch z sześciu projektów stwierdzono niewłaściwą realizację obowiązku informacyjnego wynikającego z umów, tj. brak informacji w materiałach/publikacjach o dofinansowaniu tych zadań ze środków PFRON.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu faktycznego

1. Stowarzyszenie posiadało status organizacji pozarządowej, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Działania Stowarzyszenia, zgodnie ze statutem²³, skierowane były m.in. na rzecz osób z niepełnosprawnością, ze szczególnym uwzględnieniem ich integracji w środowiskach lokalnych (pkt 9 lit. i statutu Stowarzyszenia).

(akta kontroli T1 str. 10)

W okresie objętym kontrolą Stowarzyszenie realizując zadania statutowe nie prowadziło działań diagnostycznych dotyczących problemów występujących w środowisku osób z chorobami neurodegeneracyjnymi i ich opiekunów. Jak wyjaśniła Prezes Stowarzyszenia, na podstawie doświadczeń Stowarzyszenia, przy danym wniosku o dofinansowanie lub dotację tworzone były diagnozy grupy docelowej, które miały zostać objęte projektem.

Stowarzyszenie w latach 2005-2021 prowadziło *Ośrodek Wsparcia dla Osób z Chorobą Alzheimera*. W tym czasie Stowarzyszenie m.in. prowadziło również szkolenia dotyczące osób z chorobą Alzheimera, realizowało program terapeutyczno-rehabilitacyjny dla osób z chorobą Alzheimera, opracowało ulotki i materiały dotyczące tej choroby.

²⁰ § 5 ust. 1 umowy z dnia 19 maja 2022 r., zawartej z Miastem Częstochowa na realizację programu AON edycja 2022, § 3 ust. 5 umowy z dnia 25 kwietnia 2023 r. zawartej z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej na realizację programu AON edycja 2023, § 3 ust. 5 umowy z dnia 27 lipca 2022 r. zawartej z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej na realizację programu OW edycja 2022, § 3 ust. 5 umowy z dnia 24 kwietnia 2023 r. zawartej z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej na realizację programu OW edycja 2023 i § 9 ust. 4 umowy z dnia 10 października 2022 r. zawartej z Samorządem Województwa Śląskiego na realizację projektu HAMAK.

²¹ Dz.U. z 2020 r., poz. 249, dalej: *rozporządzenie w sprawie ŚDS*.

²² Dalej: *SUW*.

²³ Według stanu na 21 grudnia 2022 r.

Jak wyjaśniła Prezes Stowarzyszenia, ze względu na brak środków zrezygnowano z prowadzenia *Ośrodka Wsparcia dla Osób z Chorobą Alzheimera*. Otrzymywane dofinansowanie z Urzędu Miasta Częstochowa, nie pokrywało wydatków ponoszonych na jego prowadzenie. Prezes wskazała, że Miasto Częstochowa co roku ogłaszało konkursy na tego typu działania, jednakże nie zwiększało kwoty dofinansowania i Stowarzyszenie nie podjęło się realizacji tego zadania w następnych latach.

W ocenie Prezes, istnieje zapotrzebowanie na tego typu placówki, niezbędne jest jednakże zapewnienie odpowiednich środków na ich prowadzenie.

(akta kontroli T1 str. 30, 84-85, 230, 400-401, T2 str. 16, 288-289, T3 str. 41, T4 str. 47-50, T10 str. 5-6)

W ocenie Prezes Stowarzyszenia, w ramach funkcjonującego w Polsce powszechnego systemu opieki zdrowotnej brak jest m.in.: narzędzi dla skutecznego i efektywnego rozwiązywania problemów osób z chorobą Alzheimera, specjalistycznej opieki, uwzględniającej w pełni specyficzne potrzeby tej grupy i zindywidualizowanego podejścia, wypracowanego modelu opieki nad osobami z chorobą Alzheimera czy chorobami demencyjnymi (w tym rozwiązań organizacyjnych, standardów postępowania diagnostycznego). Prezes wskazała, że ciężar opieki nad osobą z chorobą Alzheimera przerzucony został na rodziny i opiekunów. Dodatkowo Prezes wyjaśniła, że dla tej grupy osób nie było kierowanych bezpośrednich projektów, takich jakie kierowane były dla seniorów zdrowych.

(akta kontroli T1 str. 31-32, T9 str. 714)

2. Przedstawiciele Stowarzyszenia brali udział w spotkaniach organizowanych przez *Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich* dotyczących tematyki chorób otępiennych, w tym Alzheimera. Prezes Stowarzyszenia powołana była do *Rady ds. Polityki Senioralnej przy Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej* (w latach 2013-2016) oraz do *Sejmiku Osób Niepełnosprawnych Województwa Śląskiego* (na kadencję 2024-2027). W ramach monitoringu *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Częstochowy do roku 2030*, Stowarzyszenie zgłaszało do Miasta Częstochowa potrzebę uruchomienia ośrodka wsparcia dziennego dla osób z chorobą Alzheimera, usług asystenckich i ośrodka przerwy wytchnieniowej dla opiekunów osób z zespołami otępiennymi oraz z chorobą Alzheimera.

(akta kontroli T1 str. 34-35, 47-50)

Jak wyjaśniła Prezes, nie jest jej znane opracowanie *PolSenior2 – Badanie poszczególnych obszarów stanu zdrowia osób starszych, w tym jakości życia związanej ze zdrowiem*. Wskazała, że jako Stowarzyszenie korzystali z treści publikowanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich.

(akta kontroli T1 str. 33)

3. Działania informacyjne dotyczące realizowanych projektów i programów, prowadzone były za pośrednictwem portali Stowarzyszenia (strona internetowa, portal społecznościowy, strony dedykowane programom realizowanym przez Stowarzyszenie – opisane w dalszej części wystąpienia pokontrolnego).

(akta kontroli T1 str. 37, 110-140, 247-284, 343-346)

Prezes, na pytanie czy w trakcie realizacji (projektów i programów opisanych w dalszej części wystąpienia pokontrolnego) stwierdzono trudności lub ograniczenia, które miałyby wpływ na ich realizację, wyjaśniła, że każdy realizowany projekt miał jasne założenia.

(akta kontroli T1 str. 38)

4. Stowarzyszenie w 2022 r. zrealizowało zadanie Województwa Śląskiego z zakresu zdrowia publicznego dotyczące ochrony i promocji zdrowia w ramach celu operacyjnego nr 5 Wyzwania demograficzne Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, pod nazwą „Cafeteria umiejętności”²⁴ o wartości 16,8 tys. zł.

Celem ww. projektu było przeprowadzenie działań edukacyjnych dotyczących wyzwań demograficznych i profilaktyki problemów zdrowotnych występujących u osób starszych. W ramach tego projektu opracowany został poradnik promujący zestaw ćwiczeń ruchowych²⁵. Projekt skierowany był do 200 osób dorosłych, w tym 150 seniorów. Nie było możliwe ustalenie liczby osób z chorobami neurodegeneracyjnymi bądź ich opiekunów objętych tym projektem. Jak wyjaśniła Prezes, wydrukowane poradniki przekazano m.in. seniorom i asystentom, którzy wspierali osoby starsze.

Badanie dokumentacji zrealizowanego projektu, w tym dotyczącej wydatków poniesionych na realizację przedmiotowego zadania w łącznej wartości 16,8 tys. zł wykazało, że Stowarzyszenie zrealizowało to zadanie zgodnie ze złożoną ofertą i zawartą umową. Wydatki zostały przewidziane w ofercie i były prawidłowo dokumentowane oraz poniesione w okresie przewidzianym w umowie. Sprawozdanie z realizacji zadania terminowo przekazano do Urzędu Marszałkowskiego. Sprawozdanie to zostało zatwierdzone.

(akta kontroli T1 str. 38, 64-65, 67-140, 694)

Stowarzyszenie w 2023 r. realizowało zadanie Województwa Śląskiego z zakresu zdrowia publicznego dotyczące ochrony i promocji zdrowia w ramach celu operacyjnego nr 5 Wyzwania demograficzne Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, pod nazwą #Dzwoń-jestem²⁶ o wartości 35,8 tys. zł. W ramach tego projektu przeprowadzono szkolenie dla 112 osób dotyczące interwencji kryzysowej (pomocy osobom w kryzysie psychicznym), w szczególności interwencji prowadzonej poprzez rozmowę telefoniczną. Badanie dokumentacji zrealizowanego projektu, w tym wydatków o łącznej wartości 35,8 tys. zł wykazało, że Stowarzyszenie zrealizowało to zadanie zgodnie ze złożoną ofertą i zawartą umową. Wydatki poniesione na realizację zadania zostały przewidziane w ofercie i były prawidłowo dokumentowane oraz poniesione w okresie przewidzianym w umowie. Jak wyjaśniła Prezes, w szkoleniu brali udział przedstawiciele organizacji pozarządowych, instytucji publicznych, wolontariusze, studenci i nauczyciele. Uczestnikom przekazano wiedzę w zakresie pomocy udzielanej osobom z problemami, w tym pomocy udzielanej seniorom.

(akta kontroli T1 str. 64, 66, 141-175, 694)

5. W 2023 r. Stowarzyszenie aplikowało do udziału w konkursie do *Programu Aktywni+* w ramach Priorytetu IV – przygotowanie do starości *Polityki społecznej wobec osób starszych*. Nie otrzymało jednakże dofinansowania w tym zakresie.

(akta kontroli T2 str. 5-26)

6. W latach 2022-2023 Stowarzyszenie realizowało – w ramach *Strategii na rzecz osób z niepełnosprawnościami 2021-2030* – zadania w zakresie następujących programów:

²⁴ Umowa nr CRU WSL/-3131/22 z 3 sierpnia 2022 r. zawarta z Samorządem Województwa Śląskiego na realizację zadania Województwa Śląskiego z zakresu zdrowia publicznego dotyczącego ochrony i promocji zdrowia w ramach Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, dofinansowanego z budżetu samorządu Województwa Śląskiego.

²⁵ Poradnik dostępny jest na stronie internetowej <https://cafeteria.yava.czesz.pl/home/>

²⁶ Umowa nr CRU WSL 3672/NZ/23 z 11 sierpnia 2023 r. zawarta z Samorządem Województwa Śląskiego na realizację zadania Województwa Śląskiego z zakresu zdrowia publicznego dotyczącego ochrony i promocji zdrowia w ramach Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, dofinansowanego ze środków budżetu samorządu Województwa Śląskiego.

- AON edycja 2022, na podstawie umowy z 19 maja 2022 r., zawartej z Miastem Częstochowa o wartości 1 152,0 tys. zł²⁷ oraz AON edycja 2023, na podstawie umowy z 25 kwietnia 2023 r., zawartej z Ministrem Rodziny i Polityki Społecznej o wartości 1 771,9 tys. zł²⁸, dotyczących wsparcia osób z niepełnosprawnościami przy wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym poprzez świadczenie usług asystencji osobistej (w obydwu umowach realizacja obejmowała okres od stycznia do grudnia danego roku),
- OW edycja 2022, na podstawie umowy z 27 lipca 2022 r., zawartej z Ministrem Rodziny i Polityki Społecznej o wartości 2 102,0 tys. zł²⁹ oraz OW edycja 2023, na podstawie umowy z 24 kwietnia 2023 r. zawartej z Ministrem Rodziny i Polityki Społecznej o wartości 1 656,6 tys. zł³⁰, dotyczących wsparcia członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami, poprzez możliwość skorzystania z doraźnej, czasowej pomocy w formie usługi opieki wytchnieniowej (w obydwu umowach realizacja obejmowała okres od stycznia do grudnia danego roku).

Wsparciem w ramach ww. programów objęto łącznie 369 osób³¹, w tym 166 osób starszych³². Na podstawie dokumentacji³³ uczestników programu AON i OW, ustalono że 14 osób powyżej 60 roku życia miało choroby neurodegeneracyjne³⁴.

Stowarzyszenie realizowało także zadania w ramach programu OW edycja 2024 o wartości 828,6 tys. zł³⁵, na podstawie umowy z 24 kwietnia 2024 r. zawartej z Ministrem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Według stanu na dzień 31 sierpnia 2024 r. 44 osoby zostały objęte wsparciem, z tego 20 osób powyżej 60 roku życia. Wśród tych osób dwie osoby miały choroby neurodegeneracyjne.

(akta kontroli T5 str. 620-621, T9 str. 533, 689-702)

W ramach analizy zgodności realizacji ww. zadań z warunkami określonymi w programie, ofercie i umowie, badaniem objęto, w każdym z tych programów, dokumentację dotyczącą: dziesięciu uczestników otrzymujących wsparcie³⁶, pięciu asystentów (badaniem objęto zgodność kwalifikacji z wymogami określonymi w danym programie)³⁷, pięć osób z niepełnosprawnościami, którym udzielano wsparcia w ramach programu AON i jednocześnie ich opiekunom, którym przyznano wsparcie w programie OW³⁸.

²⁷ Umowa nr CRU/784/PS/1102/2022.

²⁸ Umowa nr AOozN/208/2023.

²⁹ Umowa nr 6/2/OW_NGO/205/2022.

³⁰ Umowa nr OW/288/2023.

³¹ W programie AON edycja 2022 wsparciem objęto 83 osoby, OW edycja 2022 – 100 osób, AON edycja 2023 – 100 osób i OW edycja 2023 – 86 osób.

³² W programie AON edycja 2022 wsparciem objęto 60 osób, OW edycja 2022 – 35 osoby, AON edycja 2023 – 44 osoby i OW edycja 2023 – 27 osób.

³³ Adnotacji na kartach zgłoszenia do programów, wywiadów środowiskowych prowadzonych przez Stowarzyszenie, dołączanej dokumentacji (w tym dokumentacji medycznej).

³⁴ Z tego w programie AON edycja 2022 – cztery osoby, AON edycja 2023 – trzy osoby, OW edycja 2022 – sześć osób i OW edycja 2023 – jedna osoba.

³⁵ Umowa nr 95/OW/NGO/2024.

³⁶ Tj. 10 uczestników programu AON edycja 2022, 10 uczestników programu OW edycja 2022, 10 uczestników programu AON edycja 2023 i 10 uczestników programu OW edycja 2023 – łącznie 40 uczestników. Wszyscy uczestnicy dobrani w sposób losowy spośród osób z niepełnosprawnością powyżej 60 r.ż (uczestników programu AON i osób, których opiekunom przyznano usługi opieki wytchnieniowej, w związku z opieką nad tą osobą), w tym wszystkie zidentyfikowane osoby z chorobami neurodegeneracyjnymi (w programie AON edycja 2022 – cztery osoby, AON edycja 2023 – trzy osoby, OW edycja 2022 – sześć osób i OW edycja 2023 – jedna osoba).

³⁷ Tj. pięciu asystentów programu AON edycja 2022, pięciu asystentów programu OW edycja 2022, pięciu asystentów programu AON edycja 2023 i pięciu asystentów programu OW edycja 2023 – łącznie 20 asystentów. Próba dobrana w sposób losowy.

³⁸ Tj. badanie krzyżowe udzielania świadczeń – pięciu osób z niepełnosprawnością otrzymujących wsparcie i pięciu asystentów udzielających świadczeń w ramach programu i AON i OW edycja 2022 oraz pięciu osób z niepełnosprawnością otrzymujących wsparcie i pięciu asystentów udzielających świadczeń w ramach programu i AON i OW edycja 2023 – łącznie 10 osób z niepełnosprawnością i 10 asystentów w ramach tego badania. Próba dobrana w sposób losowy na podstawie wykazu osób

Badaniem objęto także próbę 15 wydatków poniesionych w każdym z programów, przy czym w przypadku list płac asystentów, do badania szczegółowego dobrano najwyższy wydatek na danej liście³⁹. Zweryfikowano złożone sprawozdania z realizacji zadań publicznych (programów AOOD i OW edycja 2022-2023)⁴⁰ z prowadzoną ewidencją księgową i dokumentacją źródłową oraz wyodrębnionym rachunkiem bankowym prowadzonym dla każdego z programów AOOD i OW.

W przypadku 39 z próby 40⁴¹ uczestników programów AOOD i OW edycja 2022-2023 usługi realizowane były na podstawie wniosku i orzeczenia o niepełnosprawności, dodatkowo w programie OW na podstawie karty oceny stanu osoby z niepełnosprawnością wg zmodyfikowanej skali FIM⁴², a w programie AOOD wywiadu środowiskowego. Natomiast jednemu uczestnikowi programu AOOD edycja 2023 udzielano świadczeń 27 dni przed złożeniem wniosku (karty zgłoszenia) do Programu, co opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

Nie została przekroczona maksymalna liczba godzin uprawniająca do otrzymania wsparcia w ramach programów AOOD i OW w odniesieniu do 40 uczestników objętych próbą badawczą.

(akta kontroli T1 str. 542, T2 str. 372, T3 str. 8-9, 678-680, T4 str. 514-515)

Badanie dokumentacji dotyczącej próby 20 asystentów⁴³ wykazało, że spełniali oni wymagania określone w programach AOOD i OW edycja 2022-2023, tj. posiadali dokument potwierdzający uzyskanie kwalifikacji⁴⁴ i/lub udokumentowane doświadczenie⁴⁵ w udzielaniu bezpośredniej pomocy osobom z niepełnosprawnością.

(akta kontroli T1 str. 759, T3 str. 683, T4 str. 516)

Badanie dokumentacji dotyczącej udzielania świadczeń osobom z niepełnosprawnością w ramach programów AOOD i ich opiekunom, którym przyznano wsparcie w związku ze sprawowaną opieką w programie OW⁴⁶ wykazało, że:

z niepełnosprawnością otrzymujących wsparcie w ramach programów w danej edycji i asystentów udzielających wsparcia w ramach programów w danej edycji.

³⁹ W przypadku, gdy najwyższy wydatek dotyczył tej samej osoby, dobierano do próby kolejną osobę o najwyższym wydatku, a w przypadku niezgodności (różnicy) pomiędzy wynagrodzeniem wynikającym z listy płac, a dokumentacją źródłową (kartami rozliczeniowymi) weryfikowano wynagrodzenie asystenta w całym programie.

⁴⁰ Sprawozdania w programie AOOD edycja 2022 na podstawie §8 ust. 3 umowy z 19 maja 2022 r. zawartej z Miastem Częstochowa przekazywane było do Miasta Częstochowy, w programie OW edycja 2022 na podstawie §7 ust. 1 umowy z 27 lipca 2022 r. zawartej z Ministrem Rodziny i Polityki Społecznej przekazywane było Ministrowi Rodziny i Polityki Społecznej, w programie AOOD edycja 2022 na podstawie §8 ust. 1 umowy z 25 kwietnia 2023 r. umowy zawartej z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej przekazywane było Ministrowi Rodziny i Polityki Społecznej, w programie OW edycja 2023 na podstawie §8 ust. 1 umowy z 24 kwietnia 2023 r. zawartej z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej przekazywane było Ministrowi Rodziny i Polityki Społecznej.

⁴¹ Tj. 10 uczestników programu AOOD edycja 2022, 10 uczestników programu OW edycja 2022, 10 uczestników programu AOOD edycja 2023 i 10 uczestników programu OW edycja 2023 – łącznie 40 uczestników. Wszyscy uczestnicy dobrani w sposób losowy spośród osób z niepełnosprawnością powyżej 60 r.ż (uczestników programu AOOD i osób z niepełnosprawnością, których opiekunom, w związku ze sprawowaną opieką, przyznane zostały usługi opieki wytchnieniowej), w tym wszystkie zidentyfikowane osoby z chorobami neurodegeneracyjnymi (w programie AOOD edycja 2022 – cztery osoby, AOOD edycja 2023 – trzy osoby, OW edycja 2022 – sześć osób i OW edycja 2023 – jedna osoba).

⁴² Karta pomiaru niezależności funkcjonalnej (FIM ang. The Functional Independence Measure)

⁴³ Tj. pięciu asystentów programu AOOD edycja 2022, pięciu asystentów programu OW edycja 2022, pięciu asystentów programu AOOD edycja 2023 i pięciu asystentów programu OW edycja 2023 – łącznie 20 asystentów. Próba dobrana w sposób losowy.

⁴⁴ Na kierunkach: asystent osoby z niepełnosprawnością, opiekun osoby starszej, opiekun medyczny, pedagog, terapeuta zajęciowy, pielęgniarka, fizjoterapeuta.

⁴⁵ Tj. doświadczenie zawodowe, udzielanie wsparcia osobom z niepełnosprawnością.

⁴⁶ Tj. badanie krzyżowe udzielania świadczeń – pięć osób z niepełnosprawnościami otrzymujących wsparcie i pięciu asystentów udzielających świadczeń w ramach programu i AOOD i OW edycja 2022 oraz pięć osób z niepełnosprawnościami otrzymujących wsparcie i pięciu asystentów udzielających świadczeń w ramach programu i AOOD i OW edycja 2023 – łącznie 10 osób z niepełnosprawnościami i 10 asystentów w ramach tego badania. Próba dobrana w sposób losowy na podstawie wykazu osób z niepełnosprawnościami otrzymujących wsparcie w ramach programów w danej edycji (w przypadku programu OW były to osoby z niepełnosprawnością, których opiekunom, w związku ze sprawowaną opieką, przyznano usługi opieki wytchnieniowej) i asystentów udzielających wsparcia w ramach programów w danej edycji.

- pięć spośród 10 objętych badaniem osób z niepełnosprawnością⁴⁷ wykazano udzielenie wsparcia w tym samym czasie w ramach jednego i/lub obydwu Programów, które miało być realizowane przez jednego lub różnych asystentów. W jednym z tych przypadków na rzecz osoby z niepełnosprawnością wykazano jednocześnie udzielanie świadczeń (w tym samym czasie) obejmujących: usługi opieki wytchnieniowej całodobowej⁴⁸, usługi świetlicowe i usługi psychologiczne;
- czterech spośród 10 objętych próbą asystentów⁴⁹, realizujących zadania w ramach programów AONN i OW, wykazało jednocześnie realizowanie czynności na rzecz różnych osób z niepełnosprawnością w tym samym czasie.

Powyższe opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli T2 str. 463-678, T3 str. 410, 419-420, 422-423, 426-429)

Stowarzyszenie dla każdego z ww. programów prowadziło wyodrębnioną ewidencję księgową. Sprawozdania końcowe dla programów AONN edycje 2022 i 2023 oraz OW edycja 2023 sporządzone zostały na podstawie tej ewidencji. Sprawozdanie programu OW edycja 2022, nie było zgodne z dokumentacją źródłową oraz prowadzoną na tej podstawie ewidencją księgową, co opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli T1 str. 664-676, T2 str. 322-331, 373-375, T3 str. 52-95, T4 str. 59-84)

Na potrzeby realizacji programów AONN i OW edycje 2022-2023, Stowarzyszenie prowadziło wyodrębnione rachunki bankowe. Ze środków otrzymanych na realizację tych zadań dokonano wydatków niezwiązanych z danymi Programami w łącznej wysokości 1589,5 tys. zł (w tym przeprowadzono operacje pomiędzy rachunkami bankowymi Stowarzyszenia), a także dokonano wydatków z pominięciem rachunków bankowych w łącznej wysokości 83,0 tys. zł (płatności gotówkowe). Powyższe opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

Na rachunkach bankowych nie stwierdzono wpłat świadczących o odpłatnym wykonywaniu zadań w ramach programów. Prezes i jednocześnie koordynator programów wyjaśniła, że usługi realizowane w ramach ww. Programów miały charakter nieodpłatny.

(akta kontroli T1 str. 484-541, 701, T2 str. 331-371, T3 str. 96-165, 685-686, T4 str. 111-190, 508-509)

Program AONN edycja 2022 realizowany był przy udziale MOPS. Kwalifikacja uczestników do tego programu dokonywana była przez MOPS, który prowadził także monitoring zadania. Stowarzyszenie było zobowiązane do przedkładania kart realizacji usług asystenckich za każdy miesiąc realizacji Programu, do 5 dnia następnego miesiąca (§2 ust. 12 umowy z dnia 19 maja 2022 r.) wraz z ewidencją przebiegu pojazdu i ewidencją biletów komunikacji publicznej/prywatnej. Zarówno do MOPS, jak i Urzędu Miasta Częstochowy nie wpływały skargi na realizację usług asystencji osobistej realizowanej przez Stowarzyszenie.

⁴⁷ Po pięciu osobach z niepełnosprawnością z edycji 2022 i 2023 dobranych w sposób losowy spośród wykazu uczestników programu Asystent osobisty i osób z niepełnosprawnością, których opiekunom, w związku ze sprawowaną opieką, przyznano usługi opieki wytchnieniowej – łącznie 10.

⁴⁸ Usługi opieki całodobowej mogły być realizowane w dwóch formach: w ośrodku/placówce zapewniającym całodobową opiekę osobom z niepełnosprawnością wpisanym do rejestru właściwego wojewody, prowadzonym przez realizatora Programu lub innym miejscu wskazanym przez osobę z niepełnosprawnością lub uczestnika, które otrzyma pozytywną opinię realizatora Programu.

⁴⁹ Po pięciu asystentów z edycji 2022 i 2023 dobranych w sposób losowy spośród wykazu asystentów wykonujących zadania w obydwu Programach.

Jednakże, jak wykazała kontrola NIK, Stowarzyszenie nie przekazało wszystkich kart realizacji usług asystenckich do MOPS, co opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli T1 str. 371-386, T2 str. 30-256, T5 str. 535-537, T6 str. 45-46)

Na podstawie badania wydatków o łącznej wartości 1 515,8 tys. zł⁵⁰, stwierdzono że wszystkie dokumenty zawierały elementy określone w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁵¹. W odniesieniu do pięciu faktur na łączną kwotę 62,1 tys. zł, zapłata za usługi dokonana została od 15 do 106 dni po terminie płatności wynikających z faktur. Nie zostały naliczone odsetki z tego tytułu.

Na podstawie badania dokumentacji źródłowej stwierdzono, że nie wszystkie wydatki zrealizowane zostały zgodnie z programem, ofertą i umową na realizację programów AONN i OW edycja 2022-2023. W programie AONN edycja 2022 przyjęto do rozliczenia wydatki, które nie były związane z tym Programem w łącznej wysokości 6,6 tys. zł, co opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*. W ramach programu AONN edycja 2022 rozliczono także wydatki za usługi psychoterapeuty, środki w wysokości 0,3 tys. zł pomimo, iż usługi takie nie były realizowane w tym Programie⁵², co opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

W programie OW edycja 2022 rozliczono wydatki:

- na utworzenie portalu z poradami dla asystentów w łącznej wysokości 17,0 tys. zł, podczas gdy z oferty wynikało, że dla asystentów miały być prowadzone superwizje ze specjalistami według przyjętych w ofercie harmonogramów;
- na specjalistyczne poradnictwo udzielane osobom z niepełnosprawnością, których opiekunowie korzystali z programu OW, w łącznej wysokości 42,5 tys. zł, co było niezgodne z przyjętym przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej programem oraz ofertą Stowarzyszenia na jego realizację;
- za zajęcia świetlicowe w łącznej wysokości 4,2 tys. zł, które pokrywały się z innymi usługami wykonywanymi w tym samym czasie, sfinansowanymi ze środków programów OW i AONN edycja 2022;
- na wynagrodzenie wysokości wyższej o 0,5 tys. zł niż wynikało z warunków umowy zawartej z wykonawcą usług.

Stowarzyszenie w ramach programów AONN i OW edycja 2022 rozliczyło także wydatki za usługi, które nie zostały wykonane w łącznej kwocie 36,2 tys. zł. Dotyczyło to opieki wytchnieniowej całodobowej, części usług opieki wytchnieniowej dziennej, części usług asystencji osobistej oraz opracowania materiałów instruktażowo-szkoleniowych w ramach portalu Vademecum.

Powyższe zostało opisane w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli T1 str. 542, T2 str. 449-454, 544, T3 str. 170-175, 211-213, 220-222, 344-356, 359, 361, 374-380, 385-395, 406-429, 687, T4 str. 328, 510, 519-659, T9 str. 453-454, 501-526, 546, 575, 633-634, 638-643)

Ponadto, Stowarzyszenie zrealizowało część zadań w programach AONN edycja 2022-2023 i OW edycja 2023 przy udziale podwykonawcy, co było niezgodne z art. 16 ust. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (w zakresie

⁵⁰ Do badania próby dobrano łącznie 60 dokumentów źródłowych (po 15 dokumentów w ramach każdego z programów AONN i OW edycja 2022-2023) o łącznej wartości 593,1 tys. zł. Doboru wydatków do próby dokonano w sposób celowy: po pięć wydatków osobowych wynikających z list plac (najwyższe wydatki na liście plac), pięć najwyższych wydatków kwotowo i pięć wydatków dobranych w sposób celowy. Ze względu na konieczność wyjaśnienia rozbieżności w wynagrodzeniu asystentów, usług wykonywanych przy udziale Fundacji oraz usług związanych z utworzeniem portalu dla asystentów, ostatecznie w ramach próby zbadano wydatki na łączną kwotę 1 515,8 tys. zł.

⁵¹ Dz.U. z 2023 r. poz. 120 ze zm., dalej: *ustawa o rachunkowości*.

⁵² Z dokumentacji wynika, że usługi realizowano w ramach programu OW edycja 2022.

programu AOOD edycja 2022), a także treścią części III i części V ust. 2 ogłoszenia o konkursie programów AOOD i OW edycja 2023 oraz części III ust. 6 programu AOOD edycja 2023 i części III ust. 5 programu OW edycja 2023. Łączna wartość zrealizowanych usług przy udziale podwykonawcy wyniosła 436,0 tys. zł. Powyższe opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli T1 str. 406-413, 449-460, T2 str. 285, 298, 306-307, T3 str. 22-23, 28-39, T4 str. 6, T5 str. 449-450, T9 str. 582-584, 612-617, 712, T10 str. 15-16)

Stowarzyszenie w terminie określonym w umowach złożyło sprawozdania z realizacji ww. Programów. Sprawozdania za 2022 r. zostały zaakceptowane przez Urząd Miasta Częstochowy⁵³ oraz Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej⁵⁴. Sprawozdania za 2023 r. podlegały weryfikacji i do czasu zakończenia kontroli NIK nie zostały zaakceptowane.

(akta kontroli T6 str. 46, 376-378)

Stowarzyszenie zrealizowało obowiązki informacyjne, do których zobowiązane było na podstawie umów o realizację programów AOOD i OW edycje 2022-2023. Obowiązki informacyjne zrealizowane zostały poprzez wywieszenie plakatu informacyjnego dotyczącego danego programu, zgodnie z §2 pkt 2 lit. c rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 maja 2021 r. w sprawie określenia działań informacyjnych podejmowanych przez podmioty realizujące zadania finansowane lub dofinansowane z budżetu państwa lub z państwowych funduszy celowych⁵⁵. Plakaty te zawierały elementy określone w §6 ust. 1 ww. rozporządzenia. Informacje o realizowanych programach publikowane były także na stronach internetowych Stowarzyszenia, zgodnie z §2 pkt 3 tego rozporządzenia.

(akta kontroli T3 str. 166-169)

W okresie od 1 września 2022 r. do 30 czerwca 2023 r. Stowarzyszenie realizowało projekt HAMAK⁵⁶. Projekt ten współfinansowany był ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 o łącznej wartości 1 745,8 tys. zł. Celem projektu było dostarczenie usług asystenckich i opiekuńczych osobom zależnym, niesamodzielnym, z zaburzeniami psychicznymi oraz chorobami otępiennymi, z chorobą Alzheimera i z niepełnosprawnością, jak również wsparcie ich rodzin/opiekunów. Wsparciem objęto 205 osób, z tego 150 osób powyżej 60 roku życia. Wśród osób powyżej 60 roku życia, 22 miały choroby neurodegeneracyjne⁵⁷. Ostatecznie projekt zrealizowany został na kwotę 1 540,9 tys. zł, w tym wkład własny 107,8 tys. zł.

(akta kontroli T5 str. 40, 447, 620)

Stowarzyszenie zgodnie z §18 ust. 1 umowy z dnia 10 października 2022 r. złożyło zabezpieczenie prawidłowej realizacji umowy – weksel in blanco wraz z wypełnioną deklaracją wekslową.

(akta kontroli T5 str. 338)

Wszystkie objęte badaniem wnioski o udział w ww. projekcie (10⁵⁸) obejmowały osoby legitymujące się znacznym stopniem niepełnosprawności, w dokumentacji rekrutacyjnej (m.in. w wywiadach środowiskowych, informacjach o chorobach

⁵³ W zakresie programu Asystent osobisty.

⁵⁴ W zakresie programu Opieka wychowawcza.

⁵⁵ Dz.U. z 2021 r. poz. 953, ze zm.

⁵⁶ Na podstawie umowy nr UDA-RPSL.09.02.05-24-013H/20-00 zawartej 10 października 2022 r. z Samorządem Województwa Śląskie, Zarządem Województwa Śląskiego - Instytucją Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2014-2020.

⁵⁷ Ustalono na podstawie dokumentacji projektu: wywiadów środowiskowych, dokumentacji osób z niepełnosprawnością.

⁵⁸ Tj. 10 uczestników projektu HAMAK dobranych w sposób losowy spośród osób z niepełnosprawnością powyżej 60 r.ż., w tym wszystkie te osoby obciążone były chorobami neurodegeneracyjnymi.

i lekach) znajdowały się adnotacje dotyczące chorób neurodegeneracyjnych tych osób. Łączna liczba godzin wsparcia dla ww. osób objętych próbą nie przekroczyła 222 godzin.

(akta kontroli T5 str. 335)

Pięciu objętych próbą asystentów⁵⁹ realizujących usługi w ramach projektu HAMAK posiadało wykształcenie i/lub doświadczenie w realizacji usług asystenckich⁶⁰.

(akta kontroli T5 str. 336)

W wyniku weryfikacji dokumentacji dotyczącej działalności pięciu asystentów⁶¹ realizujących zadania zarówno w ramach projektu HAMAK, jak i w programach AOOD i OW 2023 stwierdzono, że dwóch spośród nich wykonywało w tym samym czasie jednocześnie usługi na rzecz różnych osób z niepełnosprawnościami w ramach tych programów i projektu w łącznej liczbie 15 godzin o wartości 0,6 tys. zł, co opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*. Z kolei na podstawie szczegółowego badania dokumentacji dotyczącej pięciu osób z niepełnosprawnością⁶² w projekcie HAMAK oraz programach AOOD i OW edycja 2023, nie stwierdzono realizacji usług w ramach ww. programów w tym samym czasie, na rzecz tych samych osób z niepełnosprawnością.

(akta kontroli T2 str. 465, 747-749, 818-823, T5 str. 285, 290, 310, 319)

W wyniku analizy 15 dowodów ujętych w ewidencji księgowej dotyczącej projektu HAMAK o łącznej wartości 284,2 tys. zł stwierdzono, że Stowarzyszenie na etapie wniosku o płatność skorygowało wydatek w wysokości 24,6 tys. zł obejmujący pakiet pobytowy z warsztatami i ostatecznie nie rozliczyło go w ramach projektu. Ponadto, Stowarzyszenie poniosło wydatek w wysokości 98,4 tys. zł na usługę cateringową dla uczestników projektu. Postępowanie o udzielenie tego zamówienia nie zostało przeprowadzone zgodnie z zasadą konkurencyjności. Stowarzyszenie nie dopuściło do postępowania oferty złożonej przez oferenta za pośrednictwem internetowej strony *Baza Konkurencyjność*⁶³, a także nie odrzuciło oferty, która nie spełniała warunków ogłoszenia o zamówieniu.

Institucja Zarządzająca, w wyniku weryfikacji wniosku o płatność nałożyła na Stowarzyszenie korektę finansową w wysokości 29,7 tys. zł i pomniejszyła wartość płatności na rzecz Stowarzyszenia o tę kwotę.

(akta kontroli T5 str. 1-63, 335-338, 397-404, 406-447, 546-569, 590-619, 662-632)

Stowarzyszenie wyodrębniło rachunek bankowy dla realizowanego projektu. Jednakże ze środków przeznaczonych na realizację projektu, Stowarzyszenie niezgodnie z §9 ust. 4 umowy z 10 października 2022 r.⁶⁴, finansowało pozaprojektową działalność (dokonano przelewów w łącznej wysokości 631,0 tys. zł na inne rachunki Stowarzyszenia oraz opłacono wydatki w łącznej wysokości 20,8 tys. zł, które nie zostały rozliczone w projekcie). Ponadto płatności za wydatki w ramach projektu dokonywane były z pominięciem dedykowanego rachunku bankowego, transakcje z pominięciem rachunku bankowego wyniosły łącznie 4,6 tys. zł. Powyższe opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

⁵⁹ Dobranych w sposób losowy na podstawie wykazu asystentów realizujących usługi w ramach projektu HAMAK.

⁶⁰ Dwóch asystentów legitymowało się dyplomem w zakresie psychoprofilaktyki i pedagogiki społecznej oraz terapii pedagogicznej, trzech asystentów miało doświadczenie w zakresie opieki nad osobami starszymi, opieki nad osobami z niepełnosprawnością.

⁶¹ Dobranych w sposób losowy na podstawie wykazu asystentów projektu HAMAK i wykazu asystentów w programach AOOD i OW edycja 2023.

⁶² Dobranych w sposób losowy na podstawie wykazu uczestników projektu HAMAK i wykazów podopiecznych w programach AOOD i OW edycja 2023.

⁶³ Internetowa baza ofert zawierająca ogłoszenia beneficjentów umieszczona na stronie <https://bazakonkurencyjnosci.funduszeuropejskie.gov.pl/>.

⁶⁴ Zawartej z Samorządem Województwa Śląskiego reprezentowanym przez Zarząd Województwa Śląskiego pełniący rolę Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2014-2020.

Nie stwierdzono wpłat na rachunek bankowy świadczących o odpłatnym wykonywaniu zadań w ramach projektu HAMAK. W regulaminie rekrutacji uczestników do projektu (§6 ust. 1 regulaminu) wskazano, że uczestnik nie pokrywa żadnych kosztów związanych z udziałem w projekcie.

(akta kontroli T5 str. 44, 184-232, 337)

Stowarzyszenie nie zrealizowało obowiązku wynikającego z pkt 1 dokumentu *Szczegółowe obowiązki beneficjenta wynikające z realizacji projektu w ramach Poddziałania 9.2.5 Rozwój usług społecznych – konkurs Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020*, dotyczącego poinformowania właściwych terytorialnie OPS i PCPR o realizowanym projekcie oraz uczestnikach projektu korzystających z systemu pomocy społecznej, na terenie których realizowany był projekt HAMAK, co opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli T5 str. 64, 346, 517-533)

Na podstawie umowy zawartej z Miastem Częstochowa, Stowarzyszenie prowadziło w latach 2022-2024 ŚDS, przeznaczony dla osób przewlekle psychicznie chorych (typ A) oraz dla osób z niepełnosprawnością intelektualną (typ B). W latach 2022-2023 dotacje na prowadzenie ŚDS wyniosły łącznie 2 166,6 tys. zł. Na 2024 r., zgodnie z umową, dotacja obejmowała kwotę 1 080,2 tys. zł. MOPS skierował do ŚDS w każdym roku 40 podopiecznych, z tego w latach 2022-2024 odpowiednio dziewięć, 11 i 12 osób powyżej 60 roku życia. Jedna osoba skierowana do ŚDS w 2024 r. miała chorobę neurodegeneracyjną.

(akta kontroli T6 str. 81, 83-103, 148-163, 202-211, 281-282)

Siedziba ŚDS mieściła się w budynku stanowiącym własność Miasta Częstochowa, który został oddany do użytkowania⁶⁵ Stowarzyszeniu w celu realizacji zadania polegającego na prowadzeniu ŚDS. W budynku przeprowadzono okresowe kontrole stanu technicznego budynku wymagane art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁶⁶.

Przeprowadzone oględziny wykazały, że budynek spełniał warunki określone w §18 pkt 1-2, 4-6 rozporządzenia w sprawie ŚDS. Budynek nie był pozbawiony wszystkich barier architektonicznych, o których mowa w §18 pkt 13 rozporządzenia w sprawie ŚDS.

Kierownik ŚDS⁶⁷ wyjaśniła, że do domu kierowane były osoby z niepełnosprawnością bez niepełnosprawności ruchowych. W trakcie oględzin budynku stwierdzono zagrzybienie pomieszczenia wiatrołapu oraz pracowni plastycznej na piętrze.

Na podstawie art. 51 ust. 1 ustawy o NIK, 5 czerwca 2024 r. zawiadomiono Kierownika ŚDS o występującym zagrożeniu dla zdrowia osób przebywających w domu. Poinformowano także Prezydenta Miasta Częstochowy o występującym zagrożeniu.

Kierownik ŚDS w odpowiedzi na zawiadomienie wyjaśniła, że budynek jest w trwałym zarządzie MOPS. Informację o występującym zagrożeniu związanym z zagrzybieniem przekazano 29 kwietnia 2024 r. do MOPS, po kontroli Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego, który również wskazał na zagrzybienie pomieszczeń. Dodatkowo Prezes przedłożyła dokumentację zdjęciową, która wykonana została po ulewnych deszczach we wrześniu 2024 r., gdzie ponownie pomieszczenie zostało zalane. Prezes wyjaśniła, że sprawa kolejny raz została

⁶⁵ Na podstawie umowy użyczenia nr CRU/108/R/2022 z dnia 2 lutego 2022 r. i umowy użyczenia nr CRU/85/R/2023 z 30 stycznia 2023 r. zawartej z Miastem Częstochowa.

⁶⁶ Dz.U. z 2024 r., poz. 725.

⁶⁷ Kierownikiem ŚDS była Prezes Stowarzyszenia.

zgłoszona do MOPS, jednakże MOPS nie przekazał środków na wykonanie remontu, ani nie przeprowadził go (tzn. w siedzibie nie pojawili się pracownicy remontowi skierowani przez Miasto).

(akta kontroli T6 str. 1-43, 359, T9 str. 708, 716-726)

Kierownik ŚDS opracowała regulamin organizacyjny, a także programy działalności domu wraz z planami pracy na każdy rok. Powyższych dokumentów nie uzgodniono z wojewodą, jak również nie przedłożono do zatwierdzenia Urzędowi Miasta Częstochowy jako jednostce zlecającej, mimo wymogu wynikającego z §4 ust. 2 rozporządzenia w sprawie ŚDS, co opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

Programy działalności domu na lata 2023-2024 opracowane zostały dla każdego z typów Domu, zgodnie z §4 ust. 3 rozporządzenia w sprawie ŚDS. Program działalności Domu na 2022 rok opracowany został łącznie dla obydwu typów Domu (typ A i typ B), co opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli T6 str. 71-78, 104-132, 165-196, 235-275)

Personel zatrudniony w ŚDS odpowiadał wymaganiom określonym w §9-11 rozporządzenia w sprawie ŚDS. Na podstawie badania akt 10 podopiecznych⁶⁸, stwierdzono, że dokumentacja obejmowała m.in. kopię decyzji kierującej do domu, kopię orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, indywidualny plan postępowania wspierająco-aktywizującego, opinie specjalistów, notatki pracowników zespołu wspierająco-aktywizującego dotyczące aktywności uczestnika, co odpowiadało §24 ust. 2 rozporządzenia w sprawie ŚDS.

(akta kontroli T6 str. 358, 360-361, 609-611)

Na podstawie próby wydatków poniesionych w latach 2022 i 2023⁶⁹ przez ŚDS stwierdzono, że płatności uregulowano w terminach z nich wynikających, w roku realizacji zadania. Dokumenty te zawierały elementy określone w art. 21 ust. 1 ustawy o rachunkowości. Poniesione wydatki w łącznej wysokości 169,8 tys. zł służyły działalności ŚDS. Wydatek w wysokości 3,6 tys. zł został przeksięgowany przez Stowarzyszenie jako wydatek niezwiązany ze ŚDS, a dotyczący realizacji programu OW edycja 2023.

Prezes Stowarzyszenia wyjaśniła, że pomyłkowo ujęto ten wydatek w księgach ŚDS, wydatek ten dotyczył programu OW edycja 2023 i został przez Stowarzyszenie wyksięgowany.

(akta kontroli T6 str. 337, 603, 608)

Sprawozdania z działalności Domu przekazywane były do Urzędu Miasta Częstochowy (jednostce zlecającej) w terminach wynikających z §25 ust. 3 rozporządzenia w sprawie ŚDS. Sprawozdanie za 2023 r. złożone zostało właściwemu do spraw pomocy społecznej wydziałowi ŚUW w terminie wynikającym z §25 ust. 3 rozporządzenia w sprawie ŚDS. Sprawozdanie za 2022 r. przekazane zostało 14 dni po tym terminie, co opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli T6 str. 67, 365-373, 586-602)

MOPS prowadził w latach 2022-2023 monitoring merytoryczny w ŚDS, w wyniku którego pozytywnie oceniono realizację zadań przez Stowarzyszenie.

(akta kontroli T6 str. 307-333)

⁶⁸ Dobranych w sposób losowy na podstawie wykazu podopiecznych, dobrano wszystkie osoby powyżej 60 r.ż., a w przypadku mniejszej liczby niż 10 uzupełniono do tej liczby osobami poniżej 60 r.ż.

⁶⁹ Na wybraną próbę składały się: po pięć najwyższych kwotowo wydatków z każdego roku, pięć wydatków osobowych oraz pięć dobranych w sposób celowy w łącznej wysokości 173,4 tys. zł

Na podstawie umów zawartych z Samorządem Województwa Śląskiego, Stowarzyszenie zrealizowało cztery projekty pn. „Planer mojego życia”⁷⁰, „Yavny świat”⁷¹, „Witraże Ego”⁷², „Cafeteria II”⁷³ o łącznej wartości 65,2 tys. zł, w tym dofinansowanie wyniosło 58,8 tys. zł. W ramach ww. zadań Stowarzyszenie: utworzyło portal z poradami (m.in. psychologa, pedagoga, coacha); wydało kalendarz o tematyce niepełnosprawności; przeprowadziło zajęcia teatralne oraz wydało poradnik z zestawami ćwiczeń na świeżym powietrzu. Ww. działaniami objęto odpowiednio 160, 200, 14 i 50 osób. Jak wyjaśniła Prezes Stowarzyszenia projekt „Planer mojego życia” skierowany był do osób dorosłych, w tym seniorów aktywnych zawodowo, czyli do osób powyżej 60 roku życia. Odbiorcami kalendarza wydanego w projekcie „Yavny świat” byli m.in. seniorzy ze ŚDS. Zajęcia teatralne pn. „Witraże-Ego” skierowane było do osób z niepełnosprawnościami. Nie ograniczono możliwości dołączenia się do tego programu seniorom, a nagranie przedstawienia było wyświetlane w czasie imprezy karnawałowej, której organizatorem było inne stowarzyszenie działające na rzecz seniorów. Przy tworzeniu zestawu ćwiczeń w ramach projektu „Cafeteria II” brali udział seniorzy, którzy testowali ćwiczenia i analizowali trudność ich wykonania. Natomiast wydany poradnik dystrybuowany był wśród seniorów, fizjoterapeutów oraz asystentów, którzy wspierali osoby starsze. Prezes wyjaśniła ponadto, że wydrukowane publikacje przekazane zostały do ŚUW celem udostępnienia seniorom.

Badanie dokumentacji ww. projektów, w tym wydatków o łącznej wartości 65,2 tys. zł wykazało, że Stowarzyszenie zrealizowało te zadania zgodnie ze złożoną ofertą. Wydatki poniesione na realizację zadań były przewidziane w złożonych ofertach, zostały prawidłowo udokumentowane oraz poniesione w okresie określonym w umowie. W odniesieniu do dwóch projektów „Yavny świat” i „Cafeteria II” stwierdzono, że nie w pełni prawidłowo zrealizowano obowiązki informacyjne wynikające z umów o realizację tych zadań, co opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli T1 str. 171-357, 694-695)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Udzielanie jednemu z 40 objętych próbą badawczą uczestników programu AON edycja 2023 usług asystencji osobistej na 27 dni przed złożeniem *Karty zgłoszenia* do tego programu, co było niezgodne z zasadami określonymi w części IV ust. 7 ww. Programu.

Usługi asystencji osobistej na rzecz uczestnika świadczone były od 17 sierpnia 2023 r. Natomiast karta zgłoszenia do programu AON edycja 2023 oraz oświadczenie o wyborze asystenta datowane były na 13 września 2023 r. Z dokumentacji wynika, że przed złożeniem karty zgłoszenia do programu wykonano 30 godzin asystencji osobistej o wartości 1,2 tys. zł.

⁷⁰ Umowa nr CRU WSL-3132/22 z 3 sierpnia 2022 r. zawarta z Samorządem Województwa Śląskiego na realizację zadania Samorządu Województwa Śląskiego z zakresu zdrowia publicznego w 2022 r. pod nazwą „Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym wśród osób aktywnych zawodowo”, dofinansowane z budżetu Samorządu Województwa Śląskiego.

⁷¹ Umowa nr CRU WSL-4124/NZ/2023 z 18 października 2023 r. zawarta z Samorządem Województwem Śląskim na realizację zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnością pod nazwą Działalność na rzecz osób z niepełnosprawnością „Śląska paleta niepełnosprawności”, dofinansowane ze środków PFRON.

⁷² Umowa nr CRU WSL-4136/NZ/2023 z 18 października 2023 r. zawarta z Samorządem Województwem Śląskim na realizację zadania dofinansowanego ze środków PFRON.

⁷³ Umowa nr CRU WSL-4137/NZ/2023 z 18 października 2023 r. zawarta z Samorządem Województwem Śląskim na realizację zadania dofinansowanego ze środków PFRON.

Zgodnie z zapisami części IV ust. 7 programu AON edycja 2023 realizator programu przyznaje usługę asystencji na podstawie *Karty zgłoszenia* do programu.

(akta kontroli T2 str. 308, 415-433)

Koordinator programu⁷⁴ wyjaśniła, że rozmowy na temat wejścia do programu prowadzone były już w lipcu i zgłoszenie miało być z datą 13 lipca, a pomyłkowo wpisano 13 września. Pomyłka według Prezes nie wpłynęła na realizację usług.

(akta kontroli T1 str. 703)

NIK wskazuje, że z dokumentacji zgłoszenia do programu wynika wprost, że miało ono miejsce 13 września 2023 r. Dodatkowo do karty zgłoszenia dołączono kartę oceny świadczeniobiorcy kierowanego do objęcia pielęgniarstwą opieką długoterminową domową, która datowana była 14 września 2023 r.

2. Sfinansowanie świadczeń udzielanych jednocześnie w tym samym czasie ze środków programu AON oraz OW edycji 2022-2023, co było niezgodne z zasadami określonymi w części IV ust. 14 programu AON edycja 2022, części IV ust. 13 programu AON edycja 2023 oraz części V ust. 6 programów OW edycja 2022 i 2023, a tym samym pobranie środków w nadmiernej wysokości w kwocie 4,7 tys. zł (tj. w 2022 r. 3,4 tys. zł, w 2023 r. 1,3 tys. zł). I tak:

a) W 2022 r. w łącznej wysokości 3 420,00 zł:

- w przypadku czterech z pięciu objętych szczegółowym badaniem dokumentacji osób z niepełnosprawnością⁷⁵, wykazano jednoczesne udzielanie w tym samym czasie świadczeń dotyczących 51,5 godziny asystencji/opieki wytchnieniowej o łącznej wartości 2 060,00 zł⁷⁶, tj.:
 - N1: 18 października 2022 r. w godz. 8-12.00.⁷⁷ wykazano świadczenie usług w tym samym czasie przez A1 w ramach programu AON i OW – łącznie 4 godziny;
 - N2: 6 maja 2022 r. w godz. 16.30.-18.00.⁷⁸ i 9 maja 2022 r. w godz. 16.30.-18.00.⁷⁹ wykazano świadczenie usług przez A2 i A3; 3 lipca 2022 r. w godz. 10.00.-11.00.⁸⁰, wykazano realizację usług opieki wytchnieniowej dziennej oraz konsultacje psychologiczne; 16 lipca 2022 r. w godz. 9.00.-11.00.⁸¹ i 13 sierpnia 2022 r. w godz. 9.30.-11.00.⁸² wykazano realizację usług asystencji oraz konsultacje psychologiczne – łącznie 7,5 godziny;

⁷⁴ Koordynatorem programu była Prezes Stowarzyszenia.

⁷⁵ Uczestników programu AON i osób, których opiekunom, w związku z koniecznością sprawowania opieki, przydzielono usługi opieki wytchnieniowej.

⁷⁶ Iloczyn 51,5 godzin i stawki 40,00 zł. Przy obliczeniu wartości uwzględniono wyłącznie stawki za usługi asystencji osobistej/opieki wytchnieniowej dziennej, nie uwzględniono stawek za specjalistyczne usługi o wartości 150,00 zł za godzinę.

⁷⁷ Według karty realizacji usług asystenta za październik, 18 października 2022 r. świadczone były usługi asystencji osobistej w godzinach 8.00-12.00, a według karty rozliczenia usług opieki wytchnieniowej całodobowej za październik obejmującej 24 godziny, od 18 października 2022 r. od godz. 8.00 do 19 października 2022 r. do godziny 8.00 świadczone były usługi opieki wytchnieniowej.

⁷⁸ Według karty realizacji usług asystenta za maj, 6 maja 2022 r. świadczone były usługi asystencji w godzinach 16.30-18.30, a według karty rozliczenia usług opieki wytchnieniowej dziennej za maj, 6 maja 2022 r. świadczone były usługi opieki wytchnieniowej w godzinach 13.00-18.00.

⁷⁹ Według karty realizacji usług asystenta za maj, 9 maja 2022 r. świadczone były usługi asystencji w godzinach 16.30-18.30, a według karty rozliczenia usług opieki wytchnieniowej dziennej za maj, 9 maja 2022 r. świadczone były usługi opieki wytchnieniowej w godzinach 13.00-18.00.

⁸⁰ Według karty rozliczenia usług opieki wytchnieniowej dziennej za lipiec, 3 lipca 2022 r. świadczone były usługi opieki wytchnieniowej w miejscu zamieszkania „dom” w godzinach 10.00-14.00, a według karty pracy specjalisty, 3 lipca 2022 r. w godz. 9.00-11.00 osobie z niepełnosprawnością świadczone były konsultacje psychologiczne.

⁸¹ Według karty realizacji usług asystenta za lipiec, 16 lipca 2022 r. świadczone były usługi asystencji w godzinach 9.00-13.00, a według karty pracy specjalisty, 16 lipca 2022 r. w godz. 9.00-11.00 osobie z niepełnosprawnością świadczone były konsultacje psychologiczne.

⁸² Według karty realizacji usług asystenta za sierpień, 13 sierpnia 2022 r. świadczone były usługi asystencji w godzinach 9.30-13.30, a według karty pracy specjalisty, 13 sierpnia 2022 r. w godz. 8.00-11.00 osobie z niepełnosprawnością świadczone były konsultacje psychologiczne.

- N3: 7 maja 2022 r. w godz. 12.00.-14.00.⁸³, 8 maja 2022 r. w godz. 12.00.-15.00.⁸⁴, 21 maja 2022 r. w godz. 12.00.-14.00.⁸⁵, 29 maja 2022 r. w godz. 10.00.-12.00.⁸⁶, 16 czerwca 2022 r. w godz. 10.00.-12.00.⁸⁷, 18 czerwca 2022 r. w godz. 12.00.-14.00.⁸⁸, 6 sierpnia 2022 r. w godz. 10.00.-12.00.⁸⁹, 20 sierpnia 2022 r. w godz. 12.00.-14.00.⁹⁰, 3 listopada 2022 r. w godz. 14.00.-15.00.⁹¹ wykazano świadczenie usług asystencji/opieki wytchnieniowej przez A4 oraz usługi świetlicowe lub konsultacje psychologiczne finansowane ze środków opieki wytchnieniowej, z kolei 29 listopada 2022 r. w godz. 12.00.-14.00.⁹² wykazano jednoczesne świadczenie: usług świetlicowych, konsultacji psychologicznych oraz opieki wytchnieniowej całodobowej w miejscu zamieszkania świadczonej przez A4 w ramach programu OW edycja 2022. Ponadto 10 sierpnia 2022 r. w godz. 8.00.-14.00. i 9 września 2022 r. w godz. 9.00.-14.00. wykazano świadczenie przez A4 usług opieki wytchnieniowej całodobowej/dziennej, podczas gdy zgodnie z listą obecności zakładu aktywności zawodowej prowadzonego przez Stowarzyszenie, osoba z niepełnosprawnością przebywała w tym czasie w miejscu pracy – łącznie 27 godzin;
- N4: 1 sierpnia 2022 r. w godz. 10.00.-12.00.⁹³ i 7 sierpnia 2022 r. w godz. 10.00.-12.00.⁹⁴, 10 września 2022 r. w godz. 12.00.-

⁸³ Według karty realizacji usług asystenta za maj, 7 maja 2022 r. świadczone były usługi asystencji w godzinach 10.00-15.00, a według karty pracy specjalisty w ramach opieki wytchnieniowej, 7 maja 2022 r. w godzinach 12.00-14.00 osobie z niepełnosprawnością udzielane były konsultacje psychologiczne.

⁸⁴ Według karty realizacji opieki wytchnieniowej za maj, w dniach 7-8 maja 2022 r. świadczone były usługi opieki wytchnieniowej całodobowej w miejscu zamieszkania od 7 maja od godziny 20.00 do 8 maja do godziny 20.00 (24 godziny) i 8 maja 2022 r. w godz. 12.00-15.00 realizowane były zajęcia świetlicowe na rzecz osoby z niepełnosprawnością w ramach opieki wytchnieniowej.

⁸⁵ Według karty realizacji usług asystenta za maj, 21 maja 2022 r. świadczone były usługi asystencji w godzinach 10.00-16.00, a według karty pracy specjalisty w ramach opieki wytchnieniowej, 21 maja 2022 r. w godzinach 12.00-14.00 osobie z niepełnosprawnością udzielane były konsultacje psychologiczne.

⁸⁶ Według karty realizacji opieki wytchnieniowej za maj, w dniach 28-29 maja 2022 r. świadczone były usługi opieki wytchnieniowej całodobowej w miejscu zamieszkania od 28 maja od godziny 20.00 do 29 maja do godziny 20.00 (24 godziny) i 29 maja 2022 r. w godzinach 10.00-12.00 realizowane były zajęcia świetlicowe na rzecz osoby z niepełnosprawnością w ramach opieki wytchnieniowej.

⁸⁷ Według karty realizacji opieki wytchnieniowej za czerwiec, w dniach 16-17 czerwca 2022 r. świadczone były usługi opieki wytchnieniowej całodobowej w miejscu zamieszkania od 16 czerwca od godziny 8.00 do 17 czerwca do godziny 8.00 (24 godziny) i 16 czerwca 2022 r. w godzinach 10.00-12.00 realizowane były zajęcia świetlicowe na rzecz osoby z niepełnosprawnością w ramach opieki wytchnieniowej.

⁸⁸ Według karty realizacji usług asystenta za czerwiec, 18 czerwca 2022 r. świadczone były usługi asystencji w godzinach 9.00-15.00, a według karty pracy specjalisty w ramach opieki wytchnieniowej, 18 czerwca 2022 r. w godzinach 12.00-14.00 osobie z niepełnosprawnością udzielane były konsultacje psychologiczne.

⁸⁹ Według karty realizacji opieki wytchnieniowej za sierpień, w dniach 5-6 sierpnia 2022 r. świadczone były usługi opieki wytchnieniowej całodobowej w miejscu zamieszkania od 5 sierpnia od godziny 15.00 do 6 sierpnia do godziny 15.00 (24 godziny) i 6 sierpnia 2022 r. w godzinach 10.00-12.00 realizowane były zajęcia świetlicowe na rzecz osoby z niepełnosprawnością w ramach opieki wytchnieniowej.

⁹⁰ Według karty rozliczenia opieki wytchnieniowej za sierpień, w dniach 19-20 sierpnia 2022 r. świadczone były usługi opieki wytchnieniowej całodobowej w miejscu zamieszkania od 19 sierpnia od godziny 18.00 do 20 sierpnia do godziny 18.00 (24 godziny) i 20 sierpnia 2022 r. w godzinach 12.00-14.00 realizowane były zajęcia świetlicowe na rzecz osoby z niepełnosprawnością w ramach opieki wytchnieniowej.

⁹¹ Według karty realizacji usług asystenta za listopad, 3 listopada 2022 r. świadczone były usługi asystencji w godzinach 14.00-20.00, a według karty pracy specjalisty w ramach opieki wytchnieniowej, 3 listopada 2022 r. w godzinach 13.00-15.00 osobie z niepełnosprawnością udzielane były konsultacje psychologiczne.

⁹² Według karty pracy specjalisty w ramach opieki wytchnieniowej, 29 listopada 2022 r. w godzinach 11.00-13.00 osobie z niepełnosprawnością udzielane były konsultacje psychologiczne, według dziennika zajęć świetlicowych w ramach opieki wytchnieniowej, 29 listopada 2022 r. uczestnik przebywał na świetlicy w godzinach 12.00-14.00, a według karty rozliczenia usług opieki wytchnieniowej za listopad, w dniach 28-29 listopada 2022 r. świadczone były usługi opieki całodobowej w miejscu zamieszkania od 28 listopada od godz. 22.00 do 29 listopada do godziny 22.00 (24 godziny).

⁹³ Według karty rozliczenia opieki wytchnieniowej za sierpień, w dniach 1-2 sierpnia 2022 r. świadczone były usługi opieki wytchnieniowej całodobowej poza miejscem zamieszkania od 1 sierpnia od godziny 8.00 do 2 sierpnia do godziny 8.00 (24 godziny), a według dziennika zajęć świetlicowych 1 sierpnia 2022 r. w godzinach 10.00-12.00 osoba z niepełnosprawnością uczestniczyła w zajęciach świetlicowych.

⁹⁴ Według karty rozliczenia opieki wytchnieniowej za sierpień, w dniach 7-8 sierpnia 2022 r. świadczone były usługi opieki wytchnieniowej całodobowej poza miejscem zamieszkania od 7 sierpnia od godziny 8.00 do 8 sierpnia do godziny 8.00 (24 godziny), a według dziennika zajęć świetlicowych 7 sierpnia 2022 r. w godzinach 10.00-12.00 osoba z niepełnosprawnością uczestniczyła w zajęciach świetlicowych.

15.00.⁹⁵, 24 września 2022 r. w godz. 10.00.-12.00.⁹⁶, 19 listopada 2022 r. w godz. 10.00.-12.00.⁹⁷, 26 listopada 2022 r. w godz. 10.00.-12.00.⁹⁸ wykazano świadczenie usług opieki wytchnieniowej całodobowej oraz usługi świetlicowe w ramach programu OW – łącznie 13 godzin,

- w przypadku dwóch z pięciu objętych szczegółowym badaniem asystentów wykazano jednoczesne świadczenie usług na rzecz różnych osób w liczbie 34 godzin usług o łącznej wartości 1 360,00 zł⁹⁹, tj.:
 - A6 w czerwcu 2022 r.¹⁰⁰ wykazał świadczenie jednocześnie usług w następujących dniach: 13 w godz. 8.00.-12.00., 15 w godz. 10.00.-14.00., 17 w godz. 14.00.-17.00., 22 w godz. 10.00.-13.00. i 27 w godz. 9.00.-10.00. na rzecz dwóch osób (N5 i N6) w ramach programu AONN – łącznie 17 godzin;
 - A4 wykazał świadczenie jednocześnie usług 27 sierpnia 2022 r. w godz. 9.00.-15.00.¹⁰¹, 29 sierpnia 2022 r. w godz. od 14.00.-17.00.¹⁰², 20¹⁰³ i 26¹⁰⁴ października 2022 r. w godz. 14.00.-16.00. na rzecz N3 i N8 oraz 22 grudnia 2022 r. w godz. od 16.00.-20.00.¹⁰⁵ na rzecz N3 i N9 w ramach programów AONN i OW – łącznie 17 godzin.

Skutkiem pobrania środków programu AONN i OW w nadmiernej wysokości w 2022 r. w łącznej kwocie 3 420,00 zł było także zawyżenie kosztów pośrednich zadania w tych programach co stanowiło naruszenie §3 ust. 8 pkt 5 umowy z 19 maja 2022 r.¹⁰⁶ na realizację programu AONN edycja 2022 oraz części IV ust. 2 pkt 2 ogłoszenia o dodatkowym konkursie OW edycja 2022.

⁹⁵ Według karty rozliczenia opieki wytchnieniowej za wrzesień, w dniach 10-11 września 2022 r. świadczone były usługi opieki wytchnieniowej całodobowej poza miejscem zamieszkania od 10 września od godziny 8.00 do 11 września do godziny 8.00 (24 godziny), a według dziennika zajęć świetlicowych 10 września 2022 r. w godzinach 12.00-15.00 osoba z niepełnosprawnością uczestniczyła w zajęciach świetlicowych.

⁹⁶ Według karty rozliczenia opieki wytchnieniowej za wrzesień, w dniach 24-25 września 2022 r. świadczone były usługi opieki wytchnieniowej całodobowej poza miejscem zamieszkania od 24 września od godziny 8.00 do 25 września do godziny 8.00 (24 godziny), a według dziennika zajęć świetlicowych 24 września 2022 r. w godzinach 10.00-12.00 osoba z niepełnosprawnością uczestniczyła w zajęciach świetlicowych.

⁹⁷ Według karty rozliczenia opieki wytchnieniowej za listopad, w dniach 19-20 listopada 2022 r. świadczone były usługi opieki wytchnieniowej całodobowej poza miejscem zamieszkania od 19 listopada od godziny 8.00 do 20 listopada do godziny 8.00 (24 godziny), a według dziennika zajęć świetlicowych 19 listopada 2022 r. w godzinach 10.00-12.00 osoba z niepełnosprawnością uczestniczyła w zajęciach świetlicowych.

⁹⁸ Według karty rozliczenia opieki wytchnieniowej za listopad, w dniach 26-27 listopada 2022 r. świadczone były usługi opieki wytchnieniowej całodobowej poza miejscem zamieszkania od 26 listopada od godziny 8.00 do 27 listopada do godziny 8.00 (24 godziny), a według dziennika zajęć świetlicowych 26 listopada 2022 r. w godzinach 10.00-12.00 osoba z niepełnosprawnością uczestniczyła w zajęciach świetlicowych.

⁹⁹ Iloczyn 62 godzin i stawki 40,00 zł.

¹⁰⁰ Według karty realizacji usług asystenta za czerwiec: 13 czerwca 2022 r. świadczone były usługi asystencji w godzinach 8.00-12.00, 15 czerwca 2022 r. w godzinach 10.00-15.00, 17 czerwca 2022 r. w godzinach 9.00-17.00, 22 czerwca 2022 r. w godzinach 10.00-17.00, 27 czerwca 2022 r. w godzinach 10.00-17.00 na rzecz N5, a także 13 czerwca 2022 r. świadczone były usługi asystencji w godzinach 8.00-16.00, 15 czerwca 2022 r. w godzinach 9.00-14.00, 17 czerwca 2022 r. w godzinach 14.00-19.00, 22 czerwca 2022 r. w godzinach 9.00-13.00, 27 czerwca 2022 r. w godzinach 9.00-15.00 na rzecz N6.

¹⁰¹ Według karty realizacji usług asystenta za sierpień obejmującej 100 godzin, 27 sierpnia 2022 r. w godzinach 9.00-15.00 świadczone były usługi na rzecz N3 w ramach programu AONN, a według karty rozliczenia usług opieki wytchnieniowej za sierpień, 27 sierpnia 2022 r. w godzinach 9.00-16.00 świadczone były usługi na rzecz N8 w ramach programu OW.

¹⁰² Według karty realizacji rozliczenia usług opieki wytchnieniowej, 29 sierpnia 2022 r. w godzinach 9.00-17.00 świadczone były usługi na rzecz N8, a według karty rozliczenia usług opieki wytchnieniowej, 29 sierpnia 2022 r. w godzinach 14.00-21.00 świadczone były usługi na rzecz N3.

¹⁰³ Według karty realizacji usług asystenta za październik obejmującej 60 godzin, 20 października 2022 r. w godzinach 14.00-20.00 świadczone były usługi na rzecz N3 w ramach programu AONN, a według karty rozliczenia usług opieki wytchnieniowej, 20 października 2022 r. w godzinach 8.00-16.00 świadczone były usługi na rzecz N8 w ramach OW.

¹⁰⁴ Według karty realizacji usług asystenta za październik obejmującej 60 godzin, 26 października 2022 r. w godzinach 14.00-19.00 świadczone były usługi na rzecz N3 w ramach programu AONN, a według karty obejmującej 100 godzin, 26 października 2022 r. w godzinach 14.00-20.00 usługi były świadczone na rzecz N3, natomiast według karty rozliczenia usług opieki wytchnieniowej, 26 października 2022 r. w godzinach 8.00-16.00 świadczone były usługi w ramach programu OW na rzecz N8.

¹⁰⁵ Według karty realizacji usług asystenta za grudzień, 22 grudnia 2022 r. w godzinach 14.00-20.00 świadczone były usługi na rzecz N3 w ramach programu AONN, a 22 grudnia 2022 r. w godzinach 16.00-20.00 świadczone były usługi na rzecz N9 w ramach programu AONN.

¹⁰⁶ Zawartej z Miastem Częstochowa.

- b) w 2023 r. w łącznej wysokości 1 280,00 zł:
- w przypadku jednej z pięciu objętych szczegółowym badaniem dokumentacji osób z niepełnosprawnością ¹⁰⁷, wykazano jednoczesne udzielanie świadczeń rzecz N5: 8 września 2023 r. w godzinach 13.00.-17.00.¹⁰⁸ przez asystenta A5 w ramach programu AOOD i OW o wartości 160,00 zł¹⁰⁹,
 - w przypadku dwóch z pięciu objętych szczegółowym badaniem asystentów wykazano jednoczesne świadczenie usług na rzecz różnych osób w liczbie 28 godzin o łącznej wartości 1 120,00 zł¹¹⁰, tj.:
 - A7 jednocześnie wykazał świadczenie usług 5 listopada 2023 r. w godz. 8.00.-18.00.¹¹¹ na rzecz dwóch osób (N10 i N11) w ramach programu AOOD – łącznie 10 godzin;
 - A8 jednocześnie wykazał świadczenie usług 19 listopada 2023 r. w godz. 14.00.-20.00.¹¹² oraz 14-15 grudnia 2023 w godz. 16.00.-22.00.¹¹³ łącznie na rzecz dwóch osób (N12 i N13) w ramach programów AOOD i OW – łącznie 18 godzin.

Skutkiem pobrania środków programu AOOD i OW w nadmiernej wysokości w 2023 r. w łącznej kwocie 1 280,00 zł było także zawyżenie kosztów pośrednich zadania w tych programach, co stanowiło naruszenie części V ust. 3 pkt 2 programu AOOD edycja 2023 oraz części VI ust. 3 pkt 2 programu OW edycja 2023.

(akta kontroli T2 str. 463-473, 476, 482-487, 492-500, 527, 529-554, 563-577, 586-587, 622-623, T3 str. 410-412, 419, 422, 424-429, T9 str. 216, 218, 226, 294, 230, 244, 252, 254, 341, 345-388, 365, 367, 373, 379, 385, 429, 452, 547-548)

Karty realizacji usług asystencji osobistej oraz karty rozliczenia usług opieki wytchnieniowej zostały potwierdzone przez uczestników i asystentów/osoby wykonujące usługi opieki wytchnieniowej, a Stowarzyszenie zapłaciło za wykazane usługi. Realizację konsultacji specjalistycznych odnotowano w kartach pracy specjalisty. Potwierdzenie realizacji zajęć świetlicowych odnotowano w dzienniku zajęć świetlicowych. Dokumenty rozliczeniowe (faktury/rachunki) zostały zatwierdzone pod względem merytorycznym przez koordynatora programów¹¹⁴.

Asystenci wyjaśnili, że wykazanie jednoczesnego świadczenia usług w kartach rozliczeniowych było pomyłką. Jedna z osób (A4) wykonująca usługi asystencji oraz opieki wytchnieniowej zeznała, że nie wykonywała części usług wykazanych w kartach realizacji usług asystenckich i kartach rozliczenia opieki wytchnieniowej, co opisano w odrębnej nieprawidłowości.

(akta kontroli T9 str. 569-571, 586-588, 638-642, 662-665, 667-669)

¹⁰⁷ Uczestników programu AOOD i osób, których opiekunom, w związku z koniecznością sprawowana opieki, przydzielono usługi opieki wytchnieniowej.

¹⁰⁸ Według karty realizacji usług asystenta za wrzesień, 8 września 2023 r. świadczone były usługi asystencji w godzinach od 12.00-17.00, a według karty rozliczenia usług opieki wytchnieniowej dziennej za wrzesień, 8 września 2023 r. świadczone były usługi opieki wytchnieniowej dziennej w godzinach 13.00-18.00.

¹⁰⁹ Iloczyn czterech godzin i stawki 40,00 zł. Przy obliczeniu wartości uwzględniono wyłącznie stawki za usługi asystencji osobistej/opieki wytchnieniowej dziennej, nie uwzględniono stawek za specjalistyczne usługi o wartości 150,00 zł za godzinę.

¹¹⁰ Iloczyn 28 godzin i stawki 40,00 zł.

¹¹¹ Według karty realizacji usług asystenta za listopad, 5 listopada 2022 r. w godzinach 8.00-18.00 świadczone były usługi na rzecz N10 w ramach programu AOOD, a 5 listopada 2022 r. w godzinach 8.00-18.00 świadczone były usługi na rzecz N11 w ramach programu AOOD.

¹¹² Według karty rozliczenia usług opieki wytchnieniowej, 19 listopada 2023 r. w godz. 14.00-22.00 świadczone były usługi na rzecz N12 w ramach opieki wytchnieniowej dziennej, a według karty realizacji usługi asystencji osobistej, 19 listopada 2023 r. w godz. 12.00-20.00 świadczone były usługi na rzecz N13 w ramach programu AOOD.

¹¹³ Według karty rozliczenia usług opieki wytchnieniowej za grudzień, 14-16 grudnia 2023 r. świadczone były usługi opieki wytchnieniowej całonocowej od 14 grudnia od godziny 9.00 do 16 grudnia do godziny 9.00 (48 godzin) na rzecz N12, a według karty realizacji usługi asystencji, 14 grudnia 2023 r. w godzinach 16.00-22.00 i 15 grudnia 2023 r. w godzinach 16.00-22.00 na rzecz N13 świadczone były usługi asystencji w ramach programu AOOD.

¹¹⁴ Koordynatorem programów była Prezes Stowarzyszenia.

Zgodnie z częścią IV ust. 14 programu AOOD edycja 2022, częścią IV ust. 13 programu AOOD edycja 2023, częścią V ust. 6 programu OW edycja 2022, częścią V ust. 6 programu OW edycja 2023, w godzinach realizacji usług asystencji osobistej nie mogą być świadczone usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej¹¹⁵, jak również inne usługi finansowane w ramach Funduszu lub usługi obejmujące analogiczne wsparcie, finansowane ze środków publicznych. Zgodnie z częścią V ust. 5 pkt 1 programu AOOD edycja 2022, częścią V ust. 6 pkt 1 programu AOOD edycja 2023, koszty będą kwalifikowalne, jeżeli z usług asystencji osobistej u jednego asystenta w tym samym czasie będzie korzystać jeden uczestnik programu.

Zgodnie z częścią VI pkt 6 oferty OW edycja 2022 oraz oferty AOOD i OW edycja 2023 realizator zobowiązał się, że w ramach realizacji zadania nie będą podwójnie finansowane wydatki związane z realizacją usług opieki wytchnieniowej/asystencji osobistej, zarówno w ramach tego Programu, jak i w ramach innych programów czy projektów.

Zgodnie z §2 ust. 3 i 9 umowy z dnia 19 maja 2022 r.¹¹⁶ realizator zobowiązany był wykonać zadanie publiczne zgodnie z ofertą, a także według zasad programu AOOD edycja 2022.

Zgodnie z §2 ust. 3 i 4 umowy z dnia 25 kwietnia 2023 r.¹¹⁷, umowy z dnia 27 lipca 2022 r.¹¹⁸, umowy z dnia 24 kwietnia 2023 r.¹¹⁹ realizator programu zobowiązany był wykonywać umowę z należytą starannością, w szczególności ponosząc wydatki celowo, rzetelnie, racjonalnie i oszczędnie, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w sposób który zapewni prawidłową i terminową realizację zadania oraz osiągnięcie celów określonych w umowie oraz programie. Realizator zobowiązany był także do wykorzystania środków na realizację zadania, zgodnie z celem na jaki je uzyskał oraz na warunkach określonych w programie, ogłoszeniu oraz umowie.

(akta kontroli T1 str. 373, 468, 470, T2 str. 259, 308-309, 312, T3 str. 1-27)

Prezes Stowarzyszenia i koordynator programów wyjaśniła, że w ramach polityki finansowej Stowarzyszenia nie ma możliwości podwójnego finansowania tych samych wydatków. Każdy dokument finansowy był opisywany i zatwierdzany do konkretnego źródła finansowania. Wydatki ponoszone były z wyodrębnionych rachunków lub refundowane. Nad prawidłowością kwalifikowania wydatków czuwali członkowie Zarządu Stowarzyszenia. Na etapie księgowania dokumentów odbywała się kontrola formalno-rachunkowa przez księgową.

Prezes wyjaśniła, że to ona była odpowiedzialna za weryfikację kart przedkładanych przez asystentów i osoby realizujące usługi opieki wytchnieniowej. Odnosząc się do jednoczesnego udzielania świadczeń, w tym samym czasie, przez asystentów i na rzecz osób z niepełnosprawnością w ramach obydwu programów, wskazała że musiało dojść do pomyłki. W zakresie jednoczesnego świadczenia usług opieki dziennej i całodobowej oraz usług specjalistycznych (psychologa, psychoterapeuty i fizjoterapeuty), wyjaśniła że przy usługach obecni byli asystenci, którzy oczekiwali na osoby z niepełnosprawnością – usługi te były zapewniane w ramach opieki wytchnieniowej całodobowej w ramach puli środków na te usługi. Odnosząc się natomiast do udzielania świadczeń opieki wytchnieniowej podczas wykonywania

¹¹⁵ Dz.U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm., dalej: *ustawa o pomocy społecznej*.

¹¹⁶ Umowy zawartej z Miastem Częstochowa na realizację programu AOOD edycja 2022.

¹¹⁷ Umowy zawartej z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej na realizację programu AOOD edycja 2023.

¹¹⁸ Umowy zawartej z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej na realizację programu OW edycja 2022.

¹¹⁹ Umowy zawartej z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej na realizację programu OW edycja 2023.

pracy przez osobę z niepełnosprawnością w zakładzie aktywności zawodowej wyjaśniła, że asystent może towarzyszyć/wspierać osobę z niepełnosprawnością w tym czasie.

(akta kontroli T2 str. 2, T9 str. 710-711)

NIK wskazuje, że z przedłożonych kart w ramach programów wynika wprost, że w opisanych powyżej dniach i godzinach asystenci wykazali jednocześnie wykonywanie usług na rzecz różnych osób z niepełnosprawnością, bądź na rzecz danej osoby z niepełnosprawnością¹²⁰ wykazywane były usługi jednocześnie udzielane przez różnych asystentów. Usługi te finansowane były ze środków programów AOOD i/lub OW. NIK podkreśla, że nie jest możliwe bezpośrednie udzielanie świadczeń przez jedną osobę jednocześnie, w różnych miejscach, w tym samym czasie.

Ponadto nie sposób zgodzić się z argumentacją Prezes dotyczącą wsparcia osoby z niepełnosprawnością przez asystenta przy wykonywaniu pracy w zakładzie aktywności zawodowej, bowiem jak wynika z zeznań osoby, która zgodnie z kartami miała wykonywać usługi, nigdy nie towarzyszyła osobie z niepełnosprawnością w trakcie zajęć w Stowarzyszeniu i nie oczekiwała na tę osobę, gdyż osoba z niepełnosprawnością była wyłącznie odbierana z miejsc wykonywania dodatkowych zajęć.

3. Stowarzyszenie wykazało w sprawozdaniu z realizacji programu OW edycja 2022, stanowiącym rozliczenie środków w zakresie rzeczowym i finansowym, wydatki w łącznej kwocie 59,0 tys. zł, które nie były ujęte w dokumentacji źródłowej i ewidencji księgowej z realizacji tego Programu, a tym samym pobrało dotację w nadmiernej wysokości w kwocie 59,0 tys. zł.

Skutkiem pobrania środków programu OW edycja 2022 w nadmiernej wysokości w kwocie 59,0 tys. zł było także zawyżenie kosztów pośrednich zadania w tym programie o kwotę 5,9 tys. zł, tj. 10% kosztów bezpośrednich. Zgodnie z częścią IV ust. 2 pkt 2 ogłoszenia o konkursie programu OW edycja 2022 koszty pośrednie związane z realizacją usług opieki wytchnieniowej nie mogą przekroczyć 10% kosztów bezpośrednich.

Stowarzyszenie na podstawie §4 pkt 1 umowy z 27 lipca 2022 r.¹²¹ zobowiązane było do prowadzenia wyodrębnionej dokumentacji finansowo-księgowej i ewidencji księgowej z realizacji programu OW edycja 2022 w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych. Realizator na podstawie § 7 pkt 1 tej umowy zobowiązany był do sporządzenia i przekazania Ministrowi Rodziny i Polityki Społecznej sprawozdania z realizacji programu obejmującego rozliczenie środków w zakresie rzeczowym i finansowym.

Zgodnie z wyodrębnioną ewidencją księgową sporządzoną na podstawie dokumentacji źródłowej, Stowarzyszenie poniosło wydatki w wysokości 1 797,6 tys. zł. W poz. II pkt 1 sprawozdania z realizacji zadania Stowarzyszenie wykazało kwotę poniesionych wydatków w wysokości 1 856,6 tys. zł, tj. o 59,0 tys. zł więcej niż wynikało to z wyodrębnionej ewidencji księgowej. Jednocześnie w tym samym sprawozdaniu Stowarzyszenie zamieściło wykaz faktur, które miały potwierdzić poniesione wydatki o wartości 1 804,2 tys. zł, tj. o 52,4 tys. zł mniej niż wykazano jako kwotę realizacji zadania oraz o 6,6 tys. więcej niż wynikało to z ewidencji księgowej programu.

Było to niezgodne z cytowanym powyżej §2 ust. 3 i 4 umowy z 27 lipca 2022 r.

¹²⁰ Uczestnik programu Asystent osobisty lub osoba, której opiekunowi, w związku ze sprawowaną nad tą osobą opieką, przyznano usługi Opieki wytchnieniowej.

¹²¹ Zawartej z Ministrem Rodziny i Polityki Społecznej na realizację programu OW edycja 2022.

(akta kontroli T3 str.19-24, 57-73, 80, 395, T6 str. 444-468, 493-515, T10 str. 34-56)

Prezes Stowarzyszenia wyjaśniła, że wyodrębniona ewidencja księgową obejmowała wszystkie wydatki, które zostały poniesione w ramach realizacji programu. Sprawozdanie według Prezes zostało sporządzone w oparciu o liczbę godzin i dób wypracowanych w projekcie z uwzględnieniem stawki wykazanej w budżecie projektu, w związku z powstałą rozbieżnością Zarząd Stowarzyszenia podjął uchwałę o przeprowadzeniu audytu. Prezes nie wyjaśniła przyczyn rozbieżności pomiędzy dokumentacją źródłową i ewidencją księgową prowadzoną na tej podstawie, a wykazanymi danymi w rozliczeniu zadania ujętym w sprawozdaniu z realizacji programu.

(akta kontroli T3 str. 395, 451, T6 str. 546, 550-553)

NIK zauważa, że sprawozdanie z realizacji programu OW edycja 2022 nie zostało prawidłowo sporządzone, gdyż wartości w nim wykazane nie odpowiadały ewidencji księgowej, która jak wyjaśniła Prezes obejmowała wszystkie wydatki. Nie udokumentowano wydatków na łączną kwotę 59,0 tys. zł, na które składała się różnica pomiędzy kwotą wykazaną w sprawozdaniu z realizacji zadania, a kwotą wykazaną w ewidencji księgowej. Zgodnie z §3 ust. 7 pkt 2 i ust. 8 umowy z dnia 27 lipca 2022 r. realizator programu zobowiązany był do zwrotu niewykorzystanej części środków, w terminie do 15 stycznia 2023 r.

4. Dokonywanie wydatków w ramach programów AON i OW edycja 2022-2023 i projektu HAMAK z pominięciem rachunków bankowych przeznaczonych dla środków programu w łącznej wysokości 87,6 tys. zł (płatności gotówkowe) oraz dokonywanie wydatków niezwiązanych z danymi programami za pośrednictwem wyodrębnionych rachunków bankowych przeznaczonych do obsługi środków danego programu w łącznej wysokości 2 241,32 tys. zł, z tego:
 - a) dokonanie wydatków z rachunku bankowego dedykowanego programowi AON edycja 2022 w łącznej wysokości 351,4 tys. zł niezwiązanych z realizowanym programem¹²² oraz dokonanie płatności z pominięciem dedykowanego rachunku bankowego (płatności gotówkowych) w łącznej wysokości 24,9 tys. zł.

Zgodnie z § 5 ust. 1 umowy z 19 maja 2022 r.¹²³ Stowarzyszenie zobowiązane było do posiadania wyodrębnionego rachunku bankowego dla środków programu oraz prowadzenia wyodrębnionej dokumentacji finansowo-księgowej otrzymanych środków i dokonywanych z tych środków wydatków.

(akta kontroli T1 str. 377, 484-541, 543, 639, 662, 677-691)

- b) dokonanie transakcji z rachunku bankowego dedykowanego programowi AON edycja 2023 w łącznej wysokości 410,0 tys. zł niezwiązanych z realizowanym Programem¹²⁴,
 - c) dokonanie wydatków z rachunku bankowego dedykowanego programowi OW 2022 w łącznej wysokości 164,5 tys. zł niezwiązanych z realizowanym Programem¹²⁵ oraz dokonanie płatności z pominięciem dedykowanego rachunku bankowego (płatności gotówkowych) w łącznej wysokości 54,7 tys. zł,

¹²² Tj. wydatki dokonane za pośrednictwem wyodrębnionego dla tego programu rachunku bankowego, które nie zostały rozliczone w tym programie.

¹²³ Zawartej z Miastem Częstochowa na realizację programu AON edycja 2022.

¹²⁴ Tj. wydatki dokonane za pośrednictwem wyodrębnionego dla tego programu rachunku bankowego, które nie zostały rozliczone w tym programie.

¹²⁵ Tj. wydatki dokonane za pośrednictwem wyodrębnionego dla tego programu rachunku bankowego, które nie zostały rozliczone w tym programie.

- d) dokonanie wydatków z rachunku bankowego dedykowanego programowi OW 2023 w łącznej wysokości 663,62 tys. zł niezwiązanych z realizowanym Programem¹²⁶ oraz dokonanie płatności z pominięciem dedykowanego rachunku bankowego (płatności gotówkowych) w łącznej wysokości 3,4 tys. zł.

Zgodnie z § 3 ust. 5 umowy z 25 kwietnia 2023 r.¹²⁷ na realizację programu AON edycja 2023, § 3 ust. 5 umowy z 27 lipca 2022 r.¹²⁸ na realizację programu OW edycja 2022, § 3 ust. 5 umowy z 24 kwietnia 2023 r.¹²⁹ na realizację programu OW edycja 2023 Stowarzyszenie zobowiązane było do ponoszenia wydatków związanych z przedmiotem umowy za pośrednictwem rachunku bankowego. Dopuszczono możliwość ponoszenia wydatków związanych z przedmiotem umowy tytułem należności na rzecz urzędów skarbowych i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z odrębnego, przeznaczonego do takich płatności rachunku bankowego, poprzez przekazanie na ten rachunek bankowy środków Funduszu w formie zaliczki i dokonanie płatności lub poprzez refundację poniesionych wydatków.

(akta kontroli T2 str. 260, 331-371, T3 str. 20, 96-165, 685-686, T4 str. 33, 111-190, 508, 511)

- e) dokonanie transakcji z rachunku bankowego dedykowanego projektowi HAMAK w łącznej wysokości 651,8 tys. zł niezwiązanych z projektem (w tym przelewy na inne rachunki Stowarzyszenia w wysokości 631,0 tys. zł oraz transakcje, które nie zostały rozliczone w projekcie w łącznej wysokości 20,8 tys. zł) oraz dokonywanie płatności z pominięciem dedykowanego rachunku bankowego (płatności gotówkowych) w łącznej wysokości 4,6 tys. zł.

Zgodnie z § 9 ust. 4 umowy z 10 października 2022 r.¹³⁰ Stowarzyszenie nie mogło przeznaczać otrzymanych transz dofinansowania na cele inne niż związane z projektem, w szczególności na tymczasowe finansowanie swojej podstawowej, pozaprojektowej działalności.

(akta kontroli T5 str. 44, 185-233, 337)

Prezes wyjaśniła, że przesunięcia środków między rachunkami, w tym rachunkiem dedykowanym dla danego projektu wymuszone zostały przez nieprzewidzianą sytuację i nie wpłynęło to na sposób realizowania projektu i jego zakres. Nie zakłóciło to także, według Prezes, sposobu realizacji projektów/programów. Przesunięcia środków i dokonywanie transakcji miało charakter czasowy i nie wpłynęło to na wydatkowanie środków związanych z przedmiotem umowy i w zgodzie z umową. Według Prezes obowiązek ponoszenia wydatków związanych z przedmiotem umowy, za pośrednictwem rachunku bankowego, pomimo przesunięć pomiędzy rachunkami został spełniony. W ocenie Prezes przesunięcie środków między rachunkami i dokonywanie czasowych transakcji niezwiązanych z projektem nie niweczy wydatkowania środków z tego rachunku na realizację programu. Środki przeznaczone były w całości na realizację danego programu i osób w nim uczestniczących, co świadczyło o nieistotności kwestii czasowego wykorzystania środków z dedykowanego rachunku i dokonanie przesunięć pomiędzy rachunkami.

¹²⁶ Tj. wydatki dokonane za pośrednictwem wyodrębnionego rachunku bankowego dla tego programu, które nie zostały rozliczone w tym programie.

¹²⁷ Zawartej z Ministrem Rodziny i Polityki Społecznej na realizację programu AON edycja 2023.

¹²⁸ Zawartej z Ministrem Rodziny i Polityki Społecznej na realizację programu OW edycja 2022.

¹²⁹ Zawartej z Ministrem Rodziny i Polityki Społecznej na realizację programu OW edycja 2023.

¹³⁰ Zawartej z Samorządem Województwa Śląskiego reprezentowanym przez Zarząd Województwa Śląskiego pełniący rolę Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, na realizację projektu HAMAK.

W odniesieniu do faktur, które zostały zapłacone gotówką, Prezes wyjaśniła, że Stowarzyszenie otrzymało je w ostatnim dniu roku kalendarzowego i istniało zagrożenie, że środki nie zejdą z rachunku bankowego w tym dniu, co skutkowało brakiem możliwości ich rozliczenia.

(akta kontroli T1 str. 702-704, T3 str. 391-392, 394-395, T4 str. 195-267, 281-302, 340-341, T5 str. 346)

NIK zwraca uwagę, że wyodrębnione rachunki, które zostały wskazane w umowach dotyczących programów AONN, OW edycja 2022-2023 oraz projektu HAMAK powinny służyć wyłącznie transakcjom związanym z realizacją tych zadań. Rachunki te nie mogły być traktowane jako konta do przeprowadzania wszelkich operacji, w tym niezwiązanych z realizacją programów/projektów, na potrzeby których zostały wyodrębnione. Jednocześnie nie sposób zgodzić się z argumentacją Prezes, że zapłata gotówką uwarunkowana była obawą, iż środki nie zostaną przekazane przelewem do 31 grudnia, gdyż jak wynika m.in. z dokumentacji programu AONN edycja 2022 r. 30 grudnia 2022 r. zrealizowane zostały przelewy z rachunku bankowego, tego samego dnia zapłacono gotówkowo, m.in. koszty dojazdów asystentów oraz opłacono fakturę za usługę asystencji osobistej. Nie sposób zgodzić się również z twierdzeniem, że przesunięcia nie wpływały na wydatkowanie środków związanych z wykonywaniem umowy. Skutkiem dokonywania przesunięć między rachunkami, poprzez pozbawienie się kontroli nad wydatkami, było m.in. nieterminowe regulowanie zobowiązań, nieuprawnione opóźnianie zapłaty za usługi asystentury poprzez wykazywanie realizacji usług wolontaryjnych (co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego), błędne wykazanie wydatków w sprawozdaniu dotyczącym OW edycja 2022.

5. Nieprzekazanie do MOPS sześciu dodatkowych kart realizacji usług asystencji osobistej za miesiące sierpień-październik 2022 r. obejmujących dodatkową liczbę godzin na łączną kwotę 10,4 tys. zł wykazanych przez asystentów A4 i A14, co stanowiło naruszenie postanowień §2 ust. 9, 11 i 12 umowy z 19 maja 2022 r.¹³¹

W fakturze nr 25/22 z 29 grudnia 2022 r. o wartości 5,6 tys. zł ujęto różnicę pomiędzy kartami za miesiące sierpień-październik 2022 r. (dotyczące łącznie 268 godzin asystentury zrealizowanej na rzecz uczestników N14, N15, N16), a kartami za te same miesiące obejmującymi po 408 godzin asystentury (różnica 140 godzin o wartości 5,6 tys. zł). Karty dotyczące 140 godzin asystentury rozliczone ww. fakturą obejmowały dodatkowe dni asystentury lub dodatkowe godziny wobec tych wykazanych w kartach obejmujących 268 godzin. Karty zostały zatwierdzone przez asystenta, uczestnika i wypłacone przez Stowarzyszenie.

Asystent A14 wyjaśnił, że w miesiącach sierpień-październik 2022 r. usługi w większej liczbie godzin faktycznie były realizowane, przy czym pierwotnie traktowane były jako wolontariat, ze względu na możliwość braku środków na sfinansowanie tego wynagrodzenia. Po otrzymaniu informacji o wolnych środkach w ramach Programu, wystawione zostały dodatkowe karty uwzględniające wykonane godziny w ramach wolontariatu, w tych miesiącach.

(akta kontroli T1 str. 358-368, 545-638, 659-661, 670-677, T5 str. 454-502, T9 str. 533, 627-628)

W fakturze nr 13/2022 z 30 grudnia 2022 r. o wartości 4,8 tys. ujęto różnicę pomiędzy kartami za miesiące sierpień-październik 2022 r. (obejmujące po 60 godzin asystentury zrealizowanej na rzecz uczestnika N3), a kartami za te same miesiące obejmującymi po 100 godzin asystentury (różnica 120 godzin o wartości 4,8 tys. zł).

¹³¹ Zawartej z Miastem Częstochowa na realizację programu AONN edycja 2022.

Karty dotyczące 100 godzin asystentury rozliczone ww. fakturą obejmowały dodatkowe dni asystentury lub dodatkowe godziny wobec tych wykazanych w kartach obejmujących 60 godzin. Karty zostały zatwierdzone przez asystenta, uczestnika i wypłacone przez Stowarzyszenie.

Asystent A4 wyjaśnił, że karty obejmujące 60 godzin asystencji osobistej przekazywane były na bieżąco i dostarczone do Stowarzyszenia. Odnosząc się natomiast do kart obejmujących po 100 godzin asystentury (przekazanych do rozliczenia w grudniu 2022 r.) zeznał: *miałem telefon ze Stowarzyszenia, (...) poinformowano mnie, że wykonałem zbyt mało godzin i należało poprawić te karty, co też uczyniłem. Nie pamiętam do końca w jakiej liczbie godzin wykonywałem faktycznie usługi. Na pewno ze Stowarzyszenia zgłaszano mi żebym poprawił godziny.*

(akta kontroli T2 str. 474-528, 539-562, T9 str. 638-642)

Ww. faktury zostały ujęte w wyodrębnionej ewidencji księgowej, na podstawie której sporządzone zostało sprawozdanie z realizacji programu AON edycja 2022.

(akta kontroli T1 str. 664-676)

Zgodnie z częścią IV ust. 23 programu AON edycja 2022 gmina/powiat dokonuje rozliczenia usług asystencji osobistej na podstawie wypełnionej karty realizacji usług asystenckich. Zgodnie z §2 ust. 9, 11 i 12 umowy z dnia 19 maja 2022 r. Stowarzyszenie zobowiązane było do wykonania zadania publicznego według zasad programu AON edycja 2022, we współpracy i przy nadzorze MOPS. Ponadto było zobowiązane do każdorazowego uzupełniania po wykonanej usłudze karty realizacji usług asystenta w ramach programu AON edycja 2022, a także do przedkładania w MOPS tych kart za każdy miesiąc realizacji programu, w terminie do piątego dnia następnego miesiąca.

Do MOPS, któremu Stowarzyszenie miało przedkładać karty realizacji usług asystenckich, nie wpłynęły karty realizacji usług asystenckich, których różnica została rozliczona fakturami 25/22 i 13/2022.

W dokumentacji źródłowej programu AON edycja 2022 przedłożonej NIK, brak było kart obejmujących większą liczbę godzin asystentury rozliczonych fakturą 25/22 w grudniu 2022 r. Karty te zostały przekazane po wezwaniu do wyjaśnienia rozbieżności. Karty realizacji usług asystenckich za miesiące sierpień-październik 2022 r., udokumentowane fakturą 13/2022 znajdowały się w dokumentacji przedłożonej NIK. Karty obejmowały także daty i godziny, wskazujące na jednoczesne udzielanie świadczeń przez tego asystenta na rzecz różnych podopiecznych w tym samym czasie, co zostało przedstawione w nieprawidłowości nr 2.

(akta kontroli T1 str. 358-368, 545-638, 659-661, 670-677, T2 str. 30-56, 100-128, 474-528, 539-562)

Prezes pierwotnie wyjaśniła, że asystenci, z którymi Stowarzyszenia zawarło umowę na wykonanie odpłatnie usługi asystentury nie realizowali usług na rzecz uczestników programu w formie wolontariatu. Dodatkowo Prezes wskazała, że doświadczenie wskazuje, że między asystentami a osobami z niepełnosprawnością budują się relacje i asystenci spędzają z podopiecznymi więcej czasu, niż tylko w ramach odpłatnej usługi.

Następnie Prezes, odnosząc się do usług udokumentowanych fakturami 25/22 i 13/2022 wyjaśniła, że osoby te wykonywały początkowo usługi w ramach wolontariatu, który nie był formalnie uregulowany umową wolontaryjną tylko umową między osobą z niepełnosprawnością a asystentem. Dodała, że w wyniku analizy finansowej stwierdzono, że była możliwość sfinansowania wykonanych godzin. Prezes wyjaśniła, że weryfikowała telefonicznie czy faktycznie te usługi były wykonane. Według Prezes osoby wykonujące te usługi miały odnotowane dni

i godziny w swoich notatkach i było to również zgłaszane do Stowarzyszenia. Prezes nie potrafiła wskazać przyczyn nie przekazania kart do MOPS.

W kolejnym uzupełnieniu wyjaśnień, Prezes przekazała porozumienia wolontaryjne zawarte z tymi asystentami.

(akta kontroli T9 str. 533, 713, T10 str. 1-4)

NIK wskazuje, że do końca sierpnia 2022 r. Stowarzyszenie wykorzystало 35,3% środków otrzymanych na realizację zadania¹³², do końca września 2022 r. – 51,1%, do końca października 68% tych środków. Saldo dedykowanego rachunku bankowego, z którego dokonywane były wydatki również niezwiązane z programem, na 31 sierpnia 2022 r. wynosiło 514,6 tys. zł, na 30 września 2022 r. 328,8 tys. zł, na 31 października 2022 r. 148,1 tys. zł. Zatem Stowarzyszenie dysponowało środkami na zapłatę zrealizowanych usług. Argumentacja przedstawiana przez Prezes oraz jednego z wykonawców usług wskazująca na brak możliwości sfinansowania usług ze względu na brak środków nie ma potwierdzenia w dokumentacji źródłowej Programu. Powyższe wskazuje także na to, że wykorzystanie otrzymanych środków na wydatki niezwiązane z danym programem spowodowało, że Stowarzyszenie pozbawiło się możliwości kontroli nad wydatkowaniem środków.

(akta kontroli T1 str. 512, 519, 526, 541)

6. Ujęcie w wyodrębnionej ewidencji księgowej oraz w sprawozdaniu z realizacji programu AOON edycja 2022 dokumentu źródłowego na kwotę 6,6 tys. zł, co do którego nie potwierdzono realizacji usług w nim wykazanych w ramach programu AOON, a tym samym Stowarzyszenie pobrało te środki w nadmiernej wysokości.

Skutkiem pobrania środków programu AOON edycja 2022 w nadmiernej wysokości w kwocie 6,6 tys. zł było także zawyżenie kosztów obsługi zadania w tym programie o kwotę 0,1 tys. zł, tj. 1,5% kosztów bezpośrednich. Zgodnie z §3 ust. 13 pkt 5 umowy z dnia 19 maja 2022 r.¹³³ koszty obsługi zadania publicznego, w tym koszty administracyjne nie mogą przekroczyć 1,5% środków wykorzystanych na realizację zadania.

Faktura nr 1/12/2022 o wartości 6,6 tys. zł za realizację usług asystenckich wykazana została w ewidencji księgowej i sprawozdaniu z realizacji programu AOON edycja 2022. W dokumentacji źródłowej uczestników programu AOON edycja 2022 nie odnaleziono kart realizacji usług asystenckich objętych tą fakturą. W wykazie osób wykonujących usługi na rzecz uczestników w ramach Programu nie ujęto tego asystenta. Do MOPS nie wpłynęły karty realizacji usług asystenckich wystawionych przez tego asystenta w ramach programu AOON edycja 2022. Sprawdzenia pod względem merytorycznym i zatwierdzenia dokumentu do wypłaty w ramach programu AOON edycja 2022 dokonała Prezes Stowarzyszenia i jednocześnie koordynator Programu.

Prezes Stowarzyszenia na pytanie komu świadczone były usługi asystentury udokumentowane fakturą 1/12/2022, a jeżeli nie świadczone tych usług, dlaczego rozliczono ww. fakturę w ramach programu AOON edycja 2022 wyjaśniła: *numer faktury jest tożsamy, jednak dotyczy innego kontrahenta*. Prezes nie przedłożyła także kart realizacji usług przez tego asystenta.

Wystawca faktury zeznał, że wykonywał usługi na rzecz dwóch podopiecznych. Przy czym w wykazie uczestników programów AOON edycja 2022 nie było danych tych osób. MOPS nadzorujący realizację umowy w zakresie programu AOON edycja 2022 poinformował, że osoby na rzecz których kontrahent miał wykonywać usługi nie były uczestnikami tego Programu.

¹³² W maju 2022 r. MOPS przekazał 860,5 tys. zł.

¹³³ Zawartej z Miastem Częstochowa na realizację programu AOON edycja 2022.

Zgodnie z częścią IV ust. 23 programu AOOD edycja 2022 gmina/powiat dokonuje rozliczenia usług asystencji osobistej na podstawie wypełnionej karty realizacji usług asystenckich. Zastosowanie znajdował także cytowany wyżej §2 ust. 9, 11 i 12 umowy z dnia 19 maja 2022 r.¹³⁴

(akta kontroli T1 str. 373-374, 469, 673, 676-678, T2 str. 33, T3 str. 67, 76-95, T5 str. 451-453, T9 str. 633-634)

Prezes, na dodatkowe pytanie NIK, dotyczące rozliczenia w programie AOOD edycja 2022 usług na rzecz dwóch osób z niepełnosprawnością, które nie były uczestnikami tego programu, wyjaśniła że z jej wiedzy wskazane osoby z niepełnosprawnością były objęte programem, przy czym nie potrafiła podać, którym z tych programów (AOOD, OW). W uzupełnieniu wyjaśnień Prezes przekazała karty rozliczeniowe usług opieki wytchnieniowej w ramach programu OW edycja 2022, które miały być rozliczone ww. fakturą.

(akta kontroli T9 str. 711-712, 728, 781-789)

NIK wskazuje, że ze zgromadzonego materiału wynika wprost, że usługi udokumentowane fakturą nr 1/12/2022 nie były związane z programem AOOD edycja 2022.

7. Poniesienie wydatków w łącznej wysokości 17,0 tys. zł na utworzenie strony z poradami dla asystentów – projekt „VADEMECUM ASYSTENTA” niezgodnie ze złożoną ofertą na realizację programu OW edycja 2022.

Na podstawie faktur nr 508/12/2022 z 16 grudnia 2022 r. o wartości 3,0 tys. zł, 21/22 z 20 grudnia 2022 r. o wartości 2,5 tys. zł, 22/22 z 21 grudnia 2022 r. o wartości 2,5 tys. zł, FVS/7/12/2022 z 10 grudnia 2022 r. o wartości 2,0 tys. zł, nr 41/2022 z 8 grudnia 2022 r. o wartości 1,5 tys. zł, 5/12/2022 z dnia 28 grudnia 2022 r. o wartości 5,5 tys. zł, Stowarzyszenie rozliczyło wydatki na opracowanie materiałów szkoleniowo-graficznych przeznaczonych dla asystentów.

Prezes Stowarzyszenia wyjaśniła, że materiały szkoleniowe zamieszczone zostały na stronie vademecum.yava.czest.pl. Strona, według wyjaśnienia Prezes, utworzona została w czerwcu 2022 r. Asystenci podczas comiesięcznego rozliczania kart mieli być informowani o możliwości zapoznania się z tymi materiałami, a osobom które nie miały takiej możliwości drukowano te materiały.

(akta kontroli T3 str. 176-177, 182-185, 392-394, 639-674, T4 str. 332-333, 517-659, T9 str. 512-513, 516-517)

Zarówno oferta z dnia 19 maja 2022 r. złożona w ramach programu OW edycja 2022, jak i jej aktualizacja z 6 czerwca 2022 r. nie przewidywały utworzenia portalu z poradami dla asystentów. W ofercie z 6 czerwca 2022 r. wykazano wsparcie dla asystentów w postaci dyżurów specjalistów¹³⁵, konsultacji wspierających z zakresu różnych dziedzin oraz superwizji grupowej i indywidualnej¹³⁶. Zgodnie z ofertą Stowarzyszenia przewidziano miesięcznie po sześć godzin superwizji grupowej, jedną godzinę w miesiącu na osobę superwizji indywidualnej, konsultacje wspierające z zakresu różnych dziedzin oraz dyżury specjalistów (psychiatra, psycholog, prawnik, pracownik socjalny, terapeuta, fizjoterapeuta średnio 16-17 godzin w miesiącu).

Realizator zobowiązany był do realizacji programu m.in. zgodnie ze złożoną ofertą, a tym samym naruszony został §2 ust. 2-4 umowy z 27 lipca 2022 r.¹³⁷.

(akta kontroli T3 str. 17-19, 28-51, T9 str. 477-495)

¹³⁴ Zawartej z Miastem Częstochowa na realizację programu AOOD edycja 2022.

¹³⁵ Psychiatra, psycholog, prawnik, pracownik socjalny, terapeuta i fizjoterapeuta.

¹³⁶ Superwizja to proces wsparcia doskonalenia zawodowego, który odbywa się w grupie profesjonalistów pracujących w podobnych dziedzinach.

¹³⁷ Zawartej z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej na realizację programu OW edycja 2022.

Prezes wyjaśniła, że udzielanie porad przez specjalistów było nieefektywne. Asystenci zgłaszali różne problemy i podjęta została decyzja, że lepiej przygotować coś, z czego może skorzystać większa liczba osób w dogodnym czasie. Publikacja miała być źródłem informacji tak, jak przekazuje się na superwizji. W rozmowach indywidualnych zbierane były różne informacje i w ramach *Vademecum* te kwestie były rozstrzygane. Według Prezes była to forma superwizji.

(akta kontroli T9 str. 712)

W ocenie NIK, poniesione wydatki na utworzenie portalu z poradami dla asystentów nie zostały przewidziane w ofercie na realizację zadania OW edycja 2022. Zapisy oferty przewidywały bezpośrednie kontakty pomiędzy specjalistami a asystentami oraz określały harmonogramy prowadzenia tych działań. Utworzenie portalu z poradami dla asystentów nie realizowało założeń przyjętych w ofercie. Dodatkowo Stowarzyszenie w ramach utworzenia portalu przyjęło do rozliczenia faktury, które nie potwierdzały faktycznie zrealizowanych czynności, co opisano szerzej w odrębnej nieprawidłowości.

8. Poniesienie wydatków w łącznej wysokości 42,5 tys. zł na realizację w ramach programu OW edycja 2022 specjalistycznych usług asystenckich (psychoterapeuty, psychologa i fizjoterapeuty) oraz wydatków w wysokości 0,3 tys. zł na realizację w ramach programu AON edycja 2022 specjalistycznych usług psychoterapeuty, co było niezgodne z Programem, ogłoszeniem o dodatkowym otwartym konkursie ofert (część V pkt 8) oraz złożoną ofertą na realizację programu OW edycja 2022 i złożoną ofertą na realizację programu AON edycja 2022 z uwagi na świadczenie usług na rzecz osób z niepełnosprawnością w programie OW kierowanym do opiekunów osób z niepełnosprawnością oraz niekwalifikowalność tych wydatków, a tym samym pobranie tych środków w nadmiernej wysokości. I tak:

a) Fakturą 36/P/2022 z 30 grudnia 2022 r. w wysokości 14,3 tys. zł udokumentowano wydatki opisane jako *poradnictwo psychologiczne, specjalistyczne usługi asystenckie marzec-grudzień 2022*.

Ww. faktura rozliczona została jako bezpośrednie koszty zadania – usługa opieki wytchnieniowej całodobowej. Usługi realizowane były na podstawie umowy z 1 marca 2022 r.¹³⁸ obejmującej wykonanie dyżurów specjalistycznych psychologa w okresie od 1 marca do 30 grudnia 2022 r. Za wykonanie umowy ustalono wynagrodzenie w wysokości 150,00 zł za godzinę. Realizacja usług udokumentowana została kartami pracy specjalisty, w których ujęto łącznie 95 godzin usług obejmujących dwie-trzy godziny konsultacji w danym dniu. Usługi świadczone były na rzecz osób z niepełnosprawnością, których opiekunowie korzystali z usług w ramach programu OW edycja 2022. Pod względem merytorycznym i do wypłaty fakturę zatwierdziła Prezes Stowarzyszenia.

Wystawca faktury zeznał, że zrealizował usługi psychologiczne na rzecz osób z niepełnosprawnością, które udokumentowane zostały fakturą nr 36/P/2022.

(akta kontroli T3 str. 174, 415-423, T9 str. 685-686)

b) Fakturą 58/2022 z 31 grudnia 2022 r. w wysokości 13,5 tys. zł udokumentowano wydatki opisane jako *specjalistyczne usługi asystenckie* i w ramach programu OW edycja 2022 rozliczono kwotę 13,2 tys. zł, natomiast w ramach programu AON edycja 2022 rozliczono kwotę 0,3 tys. zł.

Ww. faktura rozliczona została jako bezpośrednie koszty zadania – usługa opieki wytchnieniowej całodobowej w programie OW edycja 2022 w wysokości 13,2 tys. zł

¹³⁸ Zawartej z podmiotem zewnętrznym (V).

oraz bezpośrednio koszty zadania – wynagrodzenie asystentów w programie AOOD edycja 2022 r. w wysokości 0,3 tys. zł.

Do przedmiotowej faktury Stowarzyszenie przedłożyło umowę z 1 czerwca 2022 r.¹³⁹ obejmującą wykonanie dyżurów specjalistycznych psychologa, terapeuty w okresie od 1 czerwca do 31 grudnia 2022 r. w ramach programu OW edycja 2022. Za wykonanie umowy ustalono wynagrodzenie w wysokości 150,00 zł za godzinę. Realizacja usług udokumentowana została kartami pracy specjalisty – psychoterapeuty na 90 godzin. Usługi świadczone były na rzecz osób z niepełnosprawnością, których opiekunowie korzystali z usług w ramach programu OW edycja 2022.

Wystawca faktury zeznał, że na rzecz osób z niepełnosprawnością wykonał usługi psychoterapeuty, które udokumentowane zostały fakturą nr 58/2022.

(akta kontroli T1 str. 675-676, T3 str. 67, 84, 172, 406-414, T9 str. 607-608)

- c) Fakturą 7/12/2022 z 31 grudnia 2022 r. w wysokości 15,0 tys. zł udokumentowano wydatki opisane jako *specjalistyczne wsparcie asystenckie*.

Ww. faktura rozliczona została jako bezpośrednio koszty zadania – usługa opieki wytchnieniowej całodobowej. Pod względem merytorycznym i do wypłaty fakturę zatwierdziła Prezes Stowarzyszenia. Do przedmiotowej faktury Stowarzyszenie przedłożyło umowę z 1 czerwca 2022 r.¹⁴⁰ obejmującą wykonanie usług specjalistycznych dyżurów – psychiatry, psychologa i terapeuty w okresie od 1 czerwca do 31 grudnia 2022 r. Za wykonanie umowy ustalono wynagrodzenie w wysokości 150,00 zł brutto. Realizacja usług udokumentowana została kartami pracy specjalisty obejmującymi 100 godzin pracy specjalisty - fizjoterapeuty. Usługi świadczone były na rzecz osób z niepełnosprawnością, których opiekunowie korzystali z usług w ramach programu OW edycja 2022. Usługi udokumentowane zostały kartami pracy specjalisty. Faktura opłacona została w formie gotówkowej. Wystawca faktury potwierdził realizację usług fizjoterapeuty na rzecz osób z niepełnosprawnością - podopiecznych Stowarzyszenia.

(akta kontroli T3 str. 170, 342-356, 396-405, T9 str. 612, 615-617)

Prezes wyjaśniła, że w ramach tej faktury zrealizowane zostały usługi specjalistów. Wsparcie polegało na indywidualnych konsultacjach z fizjoterapeutą, psychologiem i psychoterapeutą, które udokumentowane zostało kartą pracy specjalisty. Ponadto wyjaśniła, że usługi dotyczyły kosztów bezpośrednich zadania w ramach opieki całodobowej.

(akta kontroli T3 str. 385-386, 391, T5 str. 547)

Zgodnie z częścią III, IV ust. 1 i częścią V ust. 3 pkt 1 programu OW edycja 2022 był on adresowany do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności lub osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, którzy wymagają usług opieki wytchnieniowej.

Zgodnie z częścią V pkt 8 ogłoszenia o dodatkowym otwartym konkursie ofert w ramach programu OW – edycja 2022, wydatkami niekwalifikowalnymi były w szczególności koszty leczenia i rehabilitacji osób.

W ofercie na realizację programu OW edycja 2022¹⁴¹, Stowarzyszenie nie przewidziało specjalistycznych usług. W kosztach bezpośrednich ujęto koszt usług

¹³⁹ Umowa zawarta z podmiotem zewnętrznym (I).

¹⁴⁰ Umowa zawarta z podmiotem zewnętrznym (II).

¹⁴¹ Aktualizacja oferty z 6 czerwca 2022 r.

opieki wytnieniowej w formie opieki dziennej w wysokości 40,00 zł, a opieki całodobowej w wysokości 600,00/800,00 zł¹⁴². W kosztach pośrednich ujęto dyżury specjalistów: psychiatra, psycholog, prawnik, pracownik socjalny, terapeuta, fizjoterapeuta, gdzie wynagrodzenie tych osób ustalono na poziomie 150,00 zł za godzinę pracy. Łącznie dla tej kategorii wydatków ustalono limit 25,0 tys. zł. W części V oferty wyjaśniono, że dyżury specjalistów miały być formą wsparcia dla asystentów. Zgodnie z częścią X ust. 2 pkt 1 programu OW edycja 2022 do zadań realizatora należała realizacja programu poprzez wykonanie zakresu rzeczowo-finansowego oferty przyjętej w otwartym konkursie ofert realizacji zadania publicznego. Zastosowanie znajdowały również postanowienia §2 ust. 2-4 umowy z 27 lipca 2022 r.¹⁴³

Zgodnie z częścią V ust. 9 programu OW edycja 2022 limit usług opieki wytnieniowej finansowanej ze środków Funduszu przypadających na jednego uczestnika wynosił nie więcej niż: 240 godzin dla usług opieki wytnieniowej świadczonej w ramach pobytu dziennego oraz 14 dni dla usług opieki wytnieniowej świadczonej w ramach pobytu całodobowego.

W opracowanym przez Stowarzyszenie regulaminie uczestnictwa w programie OW edycja 2022, wskazano (część III pkt 1), że usługi opieki wytnieniowej mogą być realizowane w formie specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego lub terapeutycznego), a także poprzez zapewnienie wsparcia w zakresie nauki pielęgnacji/rehabilitacji/dietetyki dla członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę na dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności lub nad osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności/osobami z orzeczeniem równoważnym.

W ofercie na realizację programu AON edycja 2022, Stowarzyszenie nie przewidziało specjalistycznych usług asystenckich (psychoterapeuty), które miało być finansowane ze środków Funduszu. Przewidziano natomiast wolontariat specjalistyczny, który miał stanowić wkład własny Stowarzyszenia.

Zgodnie z §2 ust. 3 umowy z 19 maja 2022 r.¹⁴⁴, Stowarzyszenie zobowiązane było wykonać zadanie publiczne zgodnie z ofertą, a także programem AON edycja 2022. Skutkiem pobrania w nadmiernej wysokości środków programu OW edycja 2022 w kwocie 42,5 tys. zł oraz programu AON edycja 2022 w kwocie 0,3 tys. zł było także zawyżenie kosztów pośrednich ww. zadań, tj. 10% kosztów bezpośrednich w programie OW edycja 2022, zgodnie z częścią IV ust. 2 pkt 2 ogłoszenia o konkursie oraz 1,5% kosztów bezpośrednich w programie AON edycja 2022, zgodnie z §3 ust. 13 pkt 5 umowy z 19 maja 2022 r.¹⁴⁵.

(akta kontroli T1 str. 371-373, 399-405, T3 str. 9, 15, 18-19, 28-39, 186, T9 str. 488-489, 495, 688-701)

Prezes odnosząc się do rozliczenia wydatków z tytułu faktur 36/P/2022, 58/2022 i 7/12/2022 w ramach programu OW i AON edycja 2022, wyjaśniła że w ramach usługi całodobowej Stowarzyszenie mogło zapewnić inne miejsca realizacji świadczeń, w tym wyżywienie. Stowarzyszenie dysponowało pulą środków na uczestnika programu. Osobom wykonującym usługi opieki wytnieniowej (asystentom) nie w każdym przypadku ustalano wynagrodzenie maksymalne, a z zaoszczędzonych środków możliwe było zapewnienie dodatkowych usług. Według Prezes w 2022 r. program OW był jedynym programem, gdzie pojawiały się

¹⁴² W zależności od stopnia niepełnosprawności: 600,00 zł dla osób z niepełnosprawnością z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności, 800,00 zł dla osób z niepełnosprawnością o znacznym stopniu niepełnosprawności z niepełnosprawnością sprzężoną.

¹⁴³ Zawartej z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej na realizację programu OW edycja 2022.

¹⁴⁴ Zawartej z Miastem Częstochowa na realizację programu AON edycja 2022.

¹⁴⁵ Zawartej z Miastem Częstochowa na realizację programu AON edycja 2022.

usługi specjalistyczne. Wyjaśniła ponadto, że w programie lub ofercie był odrębny punkt dotyczący tych usług. Według Prezes usługi specjalistyczne nie były wliczane do limitu godzin usługi opieki wytchnieniowej dziennej i całodobowej.

(akta kontroli T9 str. 711, 729)

W ocenie NIK, realizacja przedmiotowych usług nie została przewidziana w zaakceptowanej ofercie programu OW edycja 2022. Usługi te były niezgodne z programem OW edycja 2022 przyjętym przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej. Zostały także wskazane jako wydatki niekwalifikowalne w ogłoszeniu o dodatkowym konkursie na realizację programu OW edycja 2022. W regulaminie uczestnictwa w programie OW edycja 2022 opracowanym przez Stowarzyszenie usługi specjalistyczne wymienione zostały jako usługi skierowane do opiekunów osób z niepełnosprawnością. Finansowanie tych usług w ramach programu OW edycja 2022 mogło nastąpić wyłącznie w ramach środków własnych Stowarzyszenia. NIK wskazuje, że w przypadku programu AON edycja 2022, usługi specjalistyczne wykazane zostały jako wkład własny Stowarzyszenia. Zgodnie z §8 ust. 7 umowy z 27 lipca 2022 r.¹⁴⁶ i §9 ust. 7 pkt 1 umowy z 19 maja 2022 r.¹⁴⁷ środki Funduszu wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem podlegają zwrotowi wraz z odsetkami na zasadach określonych w ustawie o finansach publicznych.

Ponadto w toku kontroli NIK Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej¹⁴⁸ przedstawiło, jako potwierdzenie realizacji specjalistycznych usług asystenckich, inne dokumenty (tj. dokumenty zatytułowane *Specjalistyczne usługi asystenckie – Opieka wytchnieniowa 2022*) niż przedłożone kontrolerom NIK przez Stowarzyszenie jako dokumenty rozliczające program OW edycja 2022. Dokumenty te przekazane zostały przez Stowarzyszenie do ww. Ministerstwa jako potwierdzenie realizacji usług udokumentowanych fakturami nr 36/P/2022, 58/2022 i 7/12/2022. Z powyższych dokumentów wynikało, że usługi na rzecz osób z niepełnosprawnością świadczone były całodobowo (przez 24 godziny). Prezes w wyjaśnieniach skierowanych 14 czerwca 2023 r. do ww. Ministerstwa wskazała, że specjalistyczne usługi asystenckie realizowano, gdy osoba z orzeczeniem o niepełnosprawności posiadała niepełnosprawność sprzężoną i korzystała z usług opieki całodobowej poza miejscem zamieszkania. Ze względu na specyfikę psychofizyczną tej osoby oraz nową dla niej sytuację, wymagane było dodatkowe wsparcie, które mieściło się w stawce za opiekę całodobową zgodnie z kosztorysem. Kalkulacja stawki wynikała z faktu, że specjalistyczne usługi asystenckie były świadczone w formie interwencyjnej. Asystenci specjalistyczni świadczący te usługi zobowiązani byli do pracy w sytuacjach kryzysowych, interwencyjno-wspierających, w nienormowanym czasie pracy, w okolicznościach, w których wymagane było posiadanie specjalistycznych kwalifikacji.

Dokumentacja przedłożona przez Stowarzyszenie do Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej była rozbieżna z dokumentacją przedłożoną kontrolerom NIK jako potwierdzenie realizacji usług udokumentowanych fakturami 36/P/2022, 58/2022 i 7/12/2022 (opisaną w ww. punktach a-c). Z dokumentacji przedłożonej NIK (karty pracy specjalisty) wynikało, że usługi obejmowały dwu-trzygodzinne usługi specjalistów (fizjoterapeuty, psychoterapeuty i psychologa) świadczone w danym dniu na rzecz osób z niepełnosprawnością, których opiekunowie korzystali z usług w ramach programu OW edycja 2022.

¹⁴⁶ Zawartej z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej na realizację programu OW edycja 2022.

¹⁴⁷ Zawartej z Miastem Częstochowa na realizację programu AON edycja 2022.

¹⁴⁸ Wcześniej Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej.

Realizację usług, które udokumentowane zostały kartami pracy specjalisty obejmującymi dwu-trzygodzinne indywidualne konsultacje z osobami z niepełnosprawnością potwierdzili wykonawcy usług i jednocześnie wystawcy faktur. Wystawcy faktur potwierdzili, że karty pracy specjalisty (tj. dokumenty przedłożone NIK przez Stowarzyszenie) zostały rozliczone fakturami 36/P/2022, 58/2022 i 7/12/2022. Wystawcy faktur nie potrafili wskazać czego dotyczyły dokumenty zatytułowane *Specjalistyczne usługi asystenckie - Opieka wytchnieniowa 2022*, które przekazane zostały przez Stowarzyszenie do Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej. Wyjaśnili, że nie wykonywali usług wykazanych w tych dokumentach.

Prezes Stowarzyszenia nie potrafiła także wyjaśnić powyższych rozbieżności. W uzupełnieniu wyjaśnień przekazała, że karty dotyczące pojedynczych godzin stanowiły podstawę do rozliczeń, natomiast karty z zakresem całodobowym stanowiły dokument wewnętrzny – był to plan potencjalnych dyżurów i dostępności specjalistów.

(akta kontroli T6 str. 376-378, 398-400, 408-410, 432-434, 473-492, 517-523, T9 str. 606-609, 615-617, 684-687, 714, 729)

Niezależnie od powyższego, NIK wskazuje:

- Odnosnie do faktury 36/P/2022: 1] w dniach 7, 21 maja, 18 czerwca, 3 i 29 listopada 2022 r. wykazano osobie N3¹⁴⁹ świadczenie usług asystencji osobistej w ramach programu AOOD edycja 2022 i usługi psychologa w ramach programu OW edycja 2022, w jednym przypadku 29 listopada 2022 r. wykazano jednocześnie usługi psychologa, usługi świetlicowe i usługi opieki wytchnieniowej sfinansowane z programu OW edycja 2022. Asystent A3 zeznał, że nie towarzyszył osobie z niepełnosprawnością w trakcie zajęć dodatkowych. Pozostałe osoby wykonujące usługi wskazały na możliwość pomyłki; 2] w dniach 3, 16 lipca, 13 sierpnia 2022 r. wykazano osobie N2¹⁵⁰ świadczenie usług asystencji osobistej w programie AOOD edycja 2022 lub usługi opieki wytchnieniowej dziennej i usługi psychologa w ramach programu OW edycja 2022.

Łącznie 15 godzin z 95 godzin pracy tego specjalisty udokumentowanych fakturą 36/P/2022 (15,8%) pokrywało się z innymi usługami wykonywanymi w tym samym czasie na rzecz osób z niepełnosprawnością, które sfinansowane zostały ze środków programów AOOD i OW edycja 2022.

Wystawca faktury odnosząc się do wykazania realizacji różnych usług na rzecz osoby z niepełnosprawnością w tym samym czasie w ramach opieki wytchnieniowej wyjaśnił, że być może pomylił się w zapisie godzinowym lub dacie.

¹⁴⁹ Według karty realizacji usług asystenta 7 maja 2022 r. w godzinach 10.00-15.00, 21 maja 2022 r. w godzinach 10.00-16.00, 18 czerwca 2022 r. w godzinach 9.00-15.00, 3 listopada 2022 r. w godzinach 14.00-20.00 świadczone były usługi asystencji przez A4, według karty pracy specjalisty 7 maja 2022 r. w godzinach 12.00-14.00, 21 maja 2022 r. w godzinach 12.00-14.00, 18 czerwca 2022 r. w godzinach 12.00-14.00 i 3 listopada 2022 r. w godzinach 13.00-15.00 świadczone były usługi psychologa. Według karty rozliczenia usług opieki wytchnieniowej od 28 listopada 2022 r. od godziny 22.00 do 29 listopada do godziny 22.00 (24 godziny) świadczone były usługi opieki wytchnieniowej całodobowej w miejscu zamieszkania przez A4, według karty pracy specjalisty 29 listopada 2022 r. w godzinach 11.00-13.00 udzielane były konsultacje psychologiczne. Według dziennika zajęć świetlicowych 29 listopada 2022 r. w godzinach 12.00-14.00 udzielane były usługi świetlicowe.

¹⁵⁰ Według karty rozliczenia usług opieki wytchnieniowej 3 lipca 2022 r. w godzinach 10.00-14.00 w miejscu zamieszkania świadczone były usługi opieki wytchnieniowej dziennej przez A3, a według karty pracy specjalisty 3 lipca 2022 r. w godzinach 9.00-11.00 udzielane były konsultacje psychologiczne. Według karty realizacji usług asystenta 16 lipca 2022 r. w godzinach 9.00-13.00 i 13 sierpnia 2022 r. w godzinach 9.30 do 13.30 świadczone były usługi asystencji przez A2, a według karty pracy specjalisty 16 lipca 2022 r. w godzinach 9.00-11.00 i 13 sierpnia 2022 r. w godzinach 8.00-10.00 udzielane były konsultacje psychologiczne.

- Odnośnie do faktury 56/2022: 1] 19 września 2022 r. osobie N17¹⁵¹, 2] 18 września 2022 r. osobie N11¹⁵², 3] 29 sierpnia 2022 r. osobie N18¹⁵³ wykazano jednoczesne świadczenie usług opieki wytchnieniowej dziennej lub całodobowej w miejscu zamieszkania oraz usługi specjalistyczne psychoterapeuty.

Łącznie 10 godzin z 90 godzin pracy tego specjalisty udokumentowanych fakturą 58/2022 (11%) pokrywało się z innymi usługami wykonywanymi w tym samym czasie na rzecz osób z niepełnosprawnością, które sfinansowane zostały ze środków programu OW edycja 2022.

Wystawca faktury nie potrafił wyjaśnić przyczyn nieścisłości.

- Odnośnie do faktury 7/12/2022 w dniach 3 i 10 września 2022 r. osobie N19¹⁵⁴ wykazane zostało jednoczesne świadczenie usług opieki wytchnieniowej całodobowej w miejscu zamieszkania oraz usługi specjalistyczne fizjoterapeuty.

Łącznie 4 godziny ze 100 godzin pracy tego specjalisty udokumentowanych fakturą 7/12/2022 (4%) pokrywało się z innymi usługami wykonywanymi w tym samym czasie na rzecz osób z niepełnosprawnością, które sfinansowane zostały ze środków programu OW edycja 2022.

Wystawca faktury wyjaśnił, że być może osoba wykonująca opiekę wytchnieniową zawoziła osobę z niepełnosprawnością na rehabilitację.

Dodatkowo w wyniku weryfikacji usług udokumentowanych fakturami 7/12/2022 z 31 grudnia 2022 r., 58/2022 z 31 grudnia 2022 r., 36/P/2022 z 30 grudnia 2022 r. oraz FS/1/12/2022 z 29 grudnia 2022 r. (opisanej w dalszej części wystąpienia pokontrolnego) stwierdzono, że w odniesieniu do czterech z pięciu (80%) osób z niepełnosprawnością, których dokumentacja została objęta szczegółowym badaniem¹⁵⁵, przekroczono maksymalną liczbę (godzin i dni) oraz wartość udzielonego wsparcia w ramach programu OW edycja 2022. Wartość wsparcia powyżej limitu dla czterech osób wyniosła 9,5 tys. zł¹⁵⁶. Powyższe przeczy wyjaśnieniom Prezes, że *wynagrodzenia asystentów realizujących usługi opieki wytchnieniowej całodobowej nie stanowiły 100% stawki za realizację usługi opieki*

¹⁵¹ Według karty rozliczenia usług opieki wytchnieniowej od 19 do 20 września 2022 r. w godzinach 8.00-8.00 (24 godziny) świadczone były usługi opieki wytchnieniowej całodobowej przez A9 oraz według karty pracy specjalisty – psychoterapeuty 19 września 2022 r. w godz. 8.00-10.00 świadczone były konsultacje psychoterapeutyczne.

¹⁵² Według karty rozliczenia usług opieki wytchnieniowej 18 września 2022 r. w godzinach 8.00-18.00 świadczone były usługi opieki wytchnieniowej dziennej w miejscu zamieszkania przez A7 oraz według karty pracy specjalisty – psychoterapeuty 18 września 2022 r. w godz. 13.00-15.00 świadczone były konsultacje psychoterapeutyczne.

¹⁵³ Według kart rozliczenia usług opieki wytchnieniowej od 28 do 29 sierpnia 2022 r. w godzinach 12.00-12.00 (24 godziny) świadczone były usługi opieki wytchnieniowej całodobowej w miejscu zamieszkania, 18 października 2022 r. w godzinach 7.00-14.00 świadczone były usługi opieki wytchnieniowej dziennej, 25 listopada 2022 r. w godzinach 8.00-14.00 świadczone były usługi opieki wytchnieniowej dziennej A10 oraz według karty pracy specjalisty – psychoterapeuty 29 sierpnia 2022 r. w godz. 10.00-12.00, 18 października 2022 r. w godz. 11.00-13.00, 25 listopada 2022 r. w godzinach 10.00-12.00 świadczone były konsultacje psychoterapeutyczne.

¹⁵⁴ Według karty rozliczenia usług opieki wytchnieniowej od 2 września 2022 r. od godziny 17.00 do 4 września 2022 r. do godziny 17.00 (48 godzin) oraz od 9 września 2022 r. od godziny 13.00 do 11 września 2022 r. do godziny 13.00 (48 godzin) świadczone były usługi opieki wytchnieniowej całodobowej w miejscu zamieszkania przez A11 oraz według karty pracy specjalisty – fizjoterapeuty 3 września 2022 r. w godz. 9.00-11.00 oraz 10 września 2022 r. w godz. 9.00-11.00 świadczone były usługi fizjoterapeuty.

¹⁵⁵ Których opiekunowie korzystali ze wsparcia w ramach Opieki wytchnieniowej.

¹⁵⁶ N3: 240 godzin opieki dziennej o wartości 9,6 tys. zł, 14 dni opieki całodobowej o wartości 8,4 tys. zł, 32 godziny usług psychologa o wartości 4,8 tys. zł, 13 godzin usług świetlicowych o wartości 0,5 tys. zł – łącznie 285 godzin i 14 dni udzielonego wsparcia o wartości 23,3 tys. zł (przy maksymalnej wartości świadczeń w ramach programu 18,0 tys. zł), N18: 240 godzin opieki dziennej o wartości 9,6 tys. zł, 14 dni opieki całodobowej o wartości 7,0 tys. zł, 20 godzin psychoterapii o wartości 3,0 tys. zł, 11 godzin usług świetlicowych o wartości 0,4 tys. zł – łącznie 291 godzin i 14 dni udzielonego wsparcia o wartości 20,0 tys. zł (przy maksymalnej wartości świadczeń w ramach programu 18,0 tys. zł), N20: 240 godzin opieki dziennej o wartości 9,6 tys. zł, 14 dni opieki całodobowej o wartości 7,0 tys. zł, 18 godzin usług psychologa o wartości 2,7 tys. zł, dwie godziny psychoterapii o wartości 0,3 tys. zł – łącznie 280 godzin i 14 dni udzielonego wsparcia o wartości 19,6 tys. zł (przy maksymalnej wartości świadczeń w ramach programu 18,0 tys. zł); N21: 240 godzin opieki dziennej o wartości 9,6 tys. zł, 14 dni opieki całodobowej o wartości 8,4 tys. zł, 13 godzin usług świetlicowych o wartości 0,5 tys. zł – łącznie 253 godziny i 14 dni udzielonego wsparcia o wartości 18,5 tys. zł (przy maksymalnej wartości świadczeń w ramach programu 18,0 tys. zł).

całodobowej z uwagi na to aby wystarczyło środków na wyżywienie i wsparcie specjalistyczne, w ramach jednego kosztu.

(akta kontroli T2 str. 399, 476, 478, 494, 498, T3 str. 170, 355, 396-405, 419, 422, 429, T3 str. 409-412, 458, 494, 600, 604, 609, T9 str. 240, 252, 254, 385, 546, 607-608, 616, 685-686)

9. Sfinansowanie usług świetlicowych ze środków programu OW edycja 2022 na rzecz osób z niepełnosprawnością w łącznej wysokości 4 160,00 zł (stanowiące 83,2% wartości faktury nr FS/1/12/2022 z 29 grudnia 2022 r. na kwotę 5,0 tys. zł) oraz sfinansowanie w tym czasie innych usług na rzecz tych samych osób z niepełnosprawnością ze środków OW i AOOD edycja 2022, a tym samym pobranie środków w kwocie 4 160,00 zł w nadmiernej wysokości.

Faktura nr FS/1/12/2022 z 29 grudnia 2022 r. rozliczona została jako bezpośrednie koszty zadania – Opieka wytchnieniowa całodobowa. Do przedmiotowej faktury Stowarzyszenie przedłożyło umowę z 2 listopada 2022 r. zawartą z Fundacją (F1), której przedmiotem było wykonanie usług opieki wytchnieniowej całodobowej w zakresie organizacji zajęć świetlicowych w okresie od 2 listopada do 31 grudnia 2022 r. Za wykonanie umowy ustalono wynagrodzenie w wysokości 500,00 zł brutto za dobę. Zgodnie z dziennikiem zajęć świetlicowych usługi miały być wykonywane od 8 maja 2022 r. do 10 grudnia 2022 r. i obejmowały w danym dniu dwu-trzygodzinne zajęcia na rzecz danej osoby z niepełnosprawnością. Łącznie wg dziennika wykonanych zostało 125 godzin usług świetlicowych¹⁵⁷.

Skutkiem pobrania środków programu OW edycja 2022 w nadmiernej wysokości w kwocie 4 160,00 zł było także zawyżenie kosztów pośrednich zadania w tym programie o kwotę 416,00 zł, tj. 10% kosztów bezpośrednich. Zgodnie z częścią IV ust. 2 pkt 2 ogłoszenia o konkursie programu OW edycja 2022 koszty pośrednie związane z realizacją usług opieki wytchnieniowej nie mogą przekroczyć 10% kosztów bezpośrednich.

(akta kontroli T3 str. 220-222, 385-386, 392, 424-429, T9 str. 575)

Prezes Fundacji, która była wykonawcą usług świetlicowych, wskazała że umowa z 2 listopada 2022 r. dotyczyła realizacji usług świetlicowych, których wykonanie udokumentowano dziennikiem zajęć świetlicowych. Kwestie finansowe oraz organizacyjne w zakresie kierowania osobami z niepełnosprawnością na zajęcia uzgadniane były z Prezesem Stowarzyszenia. Odnosząc się do niezgodności pomiędzy umową, okresem świadczenia oraz wartością wynagrodzenia, Prezes Fundacji wyjaśniła *wykonywałam te usługi na podstawie umowy ustnej. Wynagrodzenie ustaliliśmy jako daną sumę. Od razu ustaliliśmy kwotę za wykonane usługi w wysokości 5,0 tys. zł.* Usługi na rzecz osób z niepełnosprawnością realizowane były w klubie prowadzonym przez wykonawcę usług. Na pytanie dotyczące wykazania jednoczesnego udzielania świadczeń obejmujących zajęcia świetlicowe oraz usług asystencji i opieki wytchnieniowej wyjaśniła, że osoby towarzyszące osobom z niepełnosprawnością były w pobliżu, w trakcie realizacji tych zajęć. Odnosząc się do wykazanej usługi świetlicowej na rzecz osoby z niepełnosprawnością, której według kart wykonywane były dodatkowo w tym samym czasie usługi psychologiczne oraz usługi opieki wytchnieniowej całodobowej w miejscu zamieszkania, Prezes Fundacji stwierdziła *być może źle podałam te dane.*

(akta kontroli T9 str. 569-570)

Na 125 godzin zajęć świetlicowych wykazanych jako realizacja świadczeń na rzecz osób z niepełnosprawnością, 104 godziny (83,2%) obejmowały jednoczesne

¹⁵⁷ Według wyczerpania za godzinę usługi ustalono wynagrodzenie w wysokości 40,00 zł (5,0 tys. zł wynagrodzenie wynikające z faktury/125 godzin).

wykonywanie usług (w tym samym czasie) na rzecz tych samych osób z niepełnosprawnością w ramach programu OW edycja 2022 (opieka dzienna i całodobowa¹⁵⁸).

(akta kontroli T3 str. 80, 220-222, 411, 424-429, 458, 460, 471, 475, 481, 483, 572, 576, 578, 598, T4 str. 379, 381, 383, 407, 447, 453, 455, 457, 458, 474, T6 str. 580, 582, 584 T9 str. 216, 218, 226, 365, 367, 373, 385, 546, 575)

Zgodnie z częścią V ust. 6 programu OW edycja 2022 w godzinach realizacji usług asystencji osobistej nie mogą być świadczone usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze, o których mowa w ustawie o pomocy społecznej, inne usługi finansowane w ramach Funduszu lub usługi obejmujące analogiczne wsparcie, finansowane ze środków publicznych.

Zgodnie z częścią VI pkt 6 oferty OW edycja 2022 realizator zobowiązał się, że w ramach realizacji zadania nie będą podwójnie finansowane wydatki związane z realizacją usług opieki wytchnieniowej, zarówno w ramach tego programu, jak i w ramach innych programów czy projektów. Zastosowanie miał także §2 ust. 2-4 umowy z 27 lipca 2022 r.¹⁵⁹

(akta kontroli T3 str. 9, 15, 18-19, 28-39, 186, T9 str. 488-489, 495, 688-701)

Prezes wyjaśniła, że w ramach usługi całodobowej Stowarzyszenie mogło zapewnić inne miejsca realizacji świadczeń, w tym wyżywienie. Stowarzyszenie dysponowało pulą środków na uczestnika programu. Osobom wykonującym usługi opieki wytchnieniowej (asystentom) nie w każdym przypadku ustalano wynagrodzenie maksymalne, a z zaoszczędzonych środków możliwe było zapewnienie dodatkowych usług. Według Prezes usługi świetlicowe nie były wliczane do limitu godzin usługi opieki wytchnieniowej dziennej i całodobowej.

(akta kontroli T9 str. 711, 729)

NIK wskazuje, że usługi świetlicowe w 83,2% pokrywały się z innymi usługami sfinansowanymi ze środków programu OW edycja 2022.

Niezależnie od powyższego, w wyniku weryfikacji usług udokumentowanych fakturami 7/12/2022 z 31 grudnia 2022 r., 58/2022 z 31 grudnia 2022 r., 36/P/2022 z 30 grudnia 2022 r. (opisanych w nieprawidłowości 8) i FS/1/12/2022 z 29 grudnia 2022 r. stwierdzono, że w odniesieniu do czterech z pięciu osób z niepełnosprawnością, których dokumentacja została objęta szczegółowym badaniem¹⁶⁰, przekroczono maksymalną liczbę (godzin i dni) oraz wartość udzielonego wsparcia w ramach programu OW edycja 2022, w tym trzem z tych osób z niepełnosprawnością udzielane były usługi świetlicowe. Wartość wsparcia powyżej limitu dla czterech osób wyniosła 9,5 tys. zł, w tym dla trzech osób 7,9 tys. zł, gdzie występowały usługi świetlicowe.

Zgodnie z częścią V ust. 9 programu OW edycja 2022 limit usług opieki wytchnieniowej finansowanej ze środków funduszu przypadających na jednego uczestnika wynosił nie więcej niż: 240 godzin dla usług opieki wytchnieniowej świadczonej w ramach pobytu dziennego oraz 14 dni dla usług opieki wytchnieniowej świadczonej w ramach pobytu całodobowego.

(akta kontroli T3 str. 9, T9 str. 546)

10. Wypłacenie ze środków programu OW edycja 2022 wynagrodzenia niezgodnie z umową zawartą z kontrahentem, tj. w kwocie o 0,5 tys. zł wyższej niż wynikało z tej umowy.

¹⁵⁸ W tym w miejscu zamieszkania.

¹⁵⁹ Zawartej z Ministrem Rodziny i Polityki Społecznej na realizację programu OW edycja 2022.

¹⁶⁰ Których opiekunowie korzystali ze wsparcia w ramach Opieki wytchnieniowej.

Na podstawie faktury 3/09/2022 z 20 września 2022 r. w wysokości 3,0 tys. zł, Stowarzyszenie wypłaciło wynagrodzenie, zgodnie z treścią faktury, za sześć dni usług opieki wytchnieniowej całodobowej realizowanej na rzecz N1. Wystawca faktury, na wezwanie NIK przedłożył kartę rozliczenia usług opieki wytchnieniowej obejmującej pięć dni opieki całodobowej. Za jedną dobę opieki wytchnieniowej zgodnie z §5 ust. 1 umowy z 30 kwietnia 2022 r.¹⁶¹ ustalono wynagrodzenie w wysokości 500,00 zł.

Skutkiem pobrania środków programu OW edycja 2022 w nadmiernej wysokości w kwocie 500,00 zł było także zawyżenie kosztów pośrednich zadania w tym programie o kwotę 50,0 zł, tj. 10% kosztów bezpośrednich, na podstawie części IV ust. 2 pkt 2 ogłoszenia o konkursie.

(akta kontroli T3 str. 211-212, 376-378, T4 str. 328)

Zgodnie z częścią V ust. 24 programu OW edycja 2022 realizator dokonuje rozliczenia usług opieki wytchnieniowej na podstawie karty realizacji programu. Zastosowanie miał także §2 ust. 3 i 4 umowy z 27 lipca 2022 r.¹⁶²

(akta kontroli T3 str.11, 18-19, 21, 57-73, 80, 395)

Prezes nie potrafiła początkowo wyjaśnić przyczyn różnicy w wynagrodzeniu. W uzupełnieniu wyjaśnień, wskazała, że za pięć dni usługi opieki całodobowej wypłacono wynagrodzenie według stawki 600,00 zł za jedną dobę opieki wytchnieniowej, tj. łączną kwotę 3,0 tys. zł.

(akta kontroli T9 str. 713, 728)

NIK zauważa, że zgodnie z umową zawartą z kontrahentem (§5 ust. 1 umowy z dnia 30 kwietnia 2022 r.) za dobę opieki wytchnieniowej ustalono wynagrodzenie w wysokości 0,5 tys. zł. Zatem wynagrodzenie za usługi zrealizowane w ramach programu OW edycja 2022 powinno wynosić 2,5 tys. zł.

11. Dokonanie wydatków w łącznej wysokości 36,2 tys. zł w ramach programów OW i AOON edycja 2022 na podstawie faktur dokumentujących czynności, które w rzeczywistości nie miały miejsca, a w konsekwencji pobranie tej kwoty w nadmiernej wysokości.

a) Fakturami na łączną kwotę 16,8 tys. zł o nr: 46/2022 z 23 sierpnia 2022 r. o wartości 2,4 tys. zł, 49/2022 z 3 września 2022 r. o wartości 4,2 tys. zł, 57/2022 z 3 października 2022 r. o wartości 3,6 tys. zł, 1/2022 z 1 listopada 2022 r. o wartości 3,0 tys. zł, 6/2022 z 1 grudnia 2022 r. o wartości 3,6 tys. zł, Stowarzyszenie udokumentowało wydatki poniesione na realizację usług opieki wytchnieniowej w ramach pobytu całodobowego, jako bezpośrednie koszty zadania.

Pod względem merytorycznym i do wypłaty faktury zatwierdzone zostały przez Prezes Stowarzyszenia. Faktury zapłacono przelewem bankowym. Do faktur przedłożono umowę z 2 maja 2022 r. zawartą z asystentem, który miał realizować usługi. Za wykonanie usług ustalono wynagrodzenie w wysokości 600,00 zł brutto za dobę opieki całodobowej. Wystawiono karty rozliczenia usług (łącznie 28 dni opieki całodobowej), zgodnie z którymi usługi miały być świadczone w miejscu zamieszkania podopiecznego.

(akta kontroli T9 str. 345-346, 351-354, 357-358, 365-368, 371-374, 377-378, 381-382, 385-386, 501-502, 508-509, 514-515, 518-519, 522-523, 547-548)

¹⁶¹ Umowa zawarta z podmiotem zewnętrznym (III) na realizację usług opieki wytchnieniowej całodobowej.

¹⁶² Zawartej z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej na realizację programu OW edycja 2022.

Asystent A4 i jednocześnie wystawca faktur zeznał, że na kartach rozliczenia usług znajdują się jego podpisy, jednakże nigdy nie wykonywał usług całodobowych w ramach opieki wytchnieniowej.

Prezes wyjaśniła, że nie miała zgłoszenia odnoszącego się do braku realizacji usług opieki wytchnieniowej.

Skutkiem pobrania środków programu OW edycja 2022 w nadmiernej wysokości w kwocie 16,8 tys. zł było także zawyżenie kosztów pośrednich zadania w tym programie o kwotę 1 680,00 zł, tj. 10% kosztów bezpośrednich zgodnie z częścią IV ust. 2 pkt 2 ogłoszenia o konkursie programu OW edycja 2022.

(akta kontroli T9 str. 642, 712-713)

- b) Fakturami na łączną kwotę 12,5 tys. zł (w tym usługi o wartości 9,6 tys. zł, które w rzeczywistości nie miały miejsca) o nr: 48/2022 z 3 września 2022 r. o wartości 3,0 tys. zł, 58/2022 z 3 października 2022 r. o wartości 2,9 tys. zł, 2/2022 z 1 listopada 2022 r. o wartości 3,0 tys. zł i 7/2022 z 1 grudnia 2022 r. o wartości 3,6 tys. zł, Stowarzyszenie udokumentowało wydatki na usługi opieki dziennej na rzecz uczestników:
- N3 (łącznie 73 godziny o wartości 2,9 tys. zł): 26 godzin w sierpniu 2022 r.¹⁶³, 11 godzin we wrześniu 2022 r.¹⁶⁴, 12 godzin w październiku 2022 r.¹⁶⁵ i 24 godziny w listopadzie 2022 r.¹⁶⁶;
 - N8 (łącznie 240 godzin o wartości 9,6 tys. zł): 48 godzin w sierpniu 2022 r.¹⁶⁷, 62 godziny we wrześniu 2022 r.¹⁶⁸, 65 godzin w październiku 2022 r.¹⁶⁹ i 65 godzin w listopadzie 2022 r.¹⁷⁰;

Pod względem merytorycznym oraz do wypłaty dokumenty zostały zatwierdzone przez Prezes Stowarzyszenia. Wystawiono karty rozliczenia usług, zgodnie z którymi usługi miały być świadczone w miejscu zamieszkania podopiecznych i obejmowały łącznie 313 godzin opieki dziennej.

(akta kontroli str. T9 str. 345-360, 504-505, 506-507, 510-511, 520-521, 526-527)

Asystent A4 i jednocześnie wystawca faktur zeznał, że na kartach rozliczenia usług opieki dziennej znajdują się jego podpisy, jednakże wskazał, że nie wykonywał usług na rzecz uczestnika N8. Potwierdził wykonywanie usług na rzecz N3.

Prezes wyjaśniła, że nie miała zgłoszenia odnoszącego się do braku realizacji usług opieki wytchnieniowej.

(akta kontroli T9 str. 640-642, 712-713)

NIK wskazuje, że w zakresie w jakim ww. faktury dotyczą usług na rzecz N8 (tj. 9,6 tys. zł), faktury te nie odzwierciedlały faktycznie zrealizowanych czynności.

Skutkiem pobrania środków programu OW edycja 2022 w nadmiernej wysokości w kwocie 9,6 tys. zł było także zawyżenie kosztów pośrednich zadania w tym programie o kwotę 960,00 zł, tj. 10% kosztów bezpośrednich zgodnie z częścią IV ust. 2 pkt 2 ogłoszenia o konkursie.

- c) Fakturą nr 13/2022 z 30 grudnia 2022 r. o wartości 4,8 tys. zł, Stowarzyszenie rozliczyło 120 dodatkowych godzin usług, które miały być wykonywane w miesiącach od sierpnia do października 2022 r., a nie rozliczono ich we

¹⁶³ Rozliczone w fakturze nr 48/2022 z 3 września 2022 r. w wysokości 1 040,00 zł.

¹⁶⁴ Rozliczone w fakturze nr 58/2022 z 3 października 2022 r. w wysokości 440,00 zł.

¹⁶⁵ Rozliczone w fakturze nr 2/2022 z 1 listopada 2022 r. w wysokości 480,00 zł.

¹⁶⁶ Rozliczone w fakturze nr 7/2022 z 1 grudnia 2022 r. w wysokości 960,00 zł.

¹⁶⁷ Rozliczone w fakturze nr 48/2022 z 3 września 2022 r. w wysokości 1 920,00 zł.

¹⁶⁸ Rozliczone w fakturze nr 58/2022 z 3 października 2022 r. w wysokości 2 480,00 zł.

¹⁶⁹ Rozliczone w fakturze nr 2/2022 z 1 listopada 2022 r. w wysokości 2 600,00 zł.

¹⁷⁰ Rozliczone w fakturze nr 7/2022 z 1 grudnia 2022 r. w wysokości 2 600,00 zł.

wcześniej złożonych dokumentach tj. kartach wystawionych również za powyższy okres.

Karty realizacji usług zostały potwierdzone przez asystenta i uczestnika oraz sprawdzone pod względem merytorycznymi i zatwierdzone do wypłaty przez Prezes Stowarzyszenia.

Faktura nr 13/2022 stanowiła rozliczenie za 120 godzin usług wynikających z różnicy pomiędzy kartami realizacji usług asystenckich za miesiące od sierpnia do października 2022 r. w łącznej liczbie 300 godzin (przedłożonymi z fakturą nr 13/2022 z 30 grudnia 2022 r.), a kartami realizacji usług asystenckich za te same miesiące w łącznej liczbie 180 godzin (rozliczonymi fakturami nr 47/2022 z 3 września 2022 r., 59/2022 z 3 października 2022 r. i 3/2022 z 1 listopada 2022 r.).-

Osoba wykonująca usługę asystenta na rzecz uczestnika wyjaśniła, że ze strony Stowarzyszenia została poinformowana o wykonaniu zbyt małej liczby godzin i zobowiązana do poprawy kart. Asystent A4 i jednocześnie wystawca faktury nie pamiętał w jakiej liczbie godzin faktycznie wykonywał usługi. Zgodnie z umową zawartą z wystawcą faktury rozliczenie miało następować na podstawie miesięcznej karty realizacji usług asystenta, karta miała być złożona do Stowarzyszenia do drugiego dnia następnego miesiąca (§1 umowy zawartej z wystawcą faktury).

(akta kontroli T2 str. 513-518, 521-522, T9 str. 641, 651)

Prezes pierwotnie na pytanie dotyczące przekazania dokumentacji związanej z wolontariatem realizowanym przez asystentów, którzy świadczyli usługi w ramach AOOD edycja 2022 na rzecz uczestników tego programu, wyjaśniła że asystenci, z którymi Stowarzyszenie zawarło umowę na wykonanie usług asystencji nie realizowali usług na rzecz uczestników tego programu w formie wolontariatu.

Następnie na pytanie dot. usług udokumentowanych m.in. fakturą nr 13/2022, Prezes wyjaśniła, że wykonywane były początkowo usługi w ramach wolontariatu, który nie był formalnie uregulowany umową wolontaryjną tylko umową między osobą z niepełnosprawnością a asystentem. Dalej podała, że w wyniku analizy finansowej stwierdzono możliwość sfinansowania wykonanych usług. Według Prezes fakt ich wykonania był przez nią weryfikowany telefonicznie, a osoba wykonująca te usługi miała odnotowane dni i godziny w swoich notatkach, co miało być również zgłaszane do Stowarzyszenia.

W kolejnym uzupełnieniu wyjaśnień, Prezes przekazała porozumienie wolontaryjne zawarte z asystentem.

(akta kontroli T9 str. 528, 533, 712-713, T10 str. 1-4)

Skutkiem pobrania środków programu AOOD edycja 2022 w nadmiernej wysokości w kwocie 4,8 tys. zł było także zawyżenie kosztów obsługi zadania w tym programie o kwotę 72,00 zł, tj. 1,5% kosztów bezpośrednich. Zgodnie z §3 ust. 13 pkt 5 umowy z dnia 19 maja 2022 r.¹⁷¹ koszty obsługi zadania publicznego, w tym koszty administracyjne nie mogą przekroczyć 1,5% środków wykorzystanych na realizację zadania.

- d) Fakturami nr: 10/2022 z 14 grudnia 2022 r. o wartości 2,5 tys. zł oraz 11/2022 z 15 grudnia 2022 r. o wartości 2,5 tys. zł Stowarzyszenie udokumentowało wydatki, które miały dotyczyć opracowania materiałów szkoleniowo-instruktażowych dla asystentów osobistych, faktury rozliczone zostały jako koszty pośrednie zadania, pomimo że wystawca tej faktury nie potwierdził realizacji usług.

¹⁷¹ Zawartej z Miastem Częstochowa na realizację programu AOOD edycja 2022.

Pod względem merytorycznym oraz do wypłaty faktury zostały zatwierdzone przez Prezes Stowarzyszenia. Na opracowanie materiałów Stowarzyszenie nie zawarło umowy z ich wykonawcą.

(akta kontroli T3 str. 178-181)

Jak wyjaśniła Prezes Stowarzyszenia, w ramach faktur 10/2022 i 11/2022 opracowane zostały materiały szkoleniowo-instruktażowe dla asystentów, które można było pobrać ze strony <https://vademecum.yava.czest.pl>. Materiały miały być na bieżąco akceptowane przez koordynatora projektu¹⁷², przed ich zamieszczeniem na stronie Stowarzyszenia. Strona według Prezes została utworzona w czerwcu 2022 r. i na bieżąco zamieszczano tam artykuły.

Wystawca faktury wyjaśnił, że nie jest autorem żadnego z okazanych artykułów ze strony <https://vademecum.yava.czest.pl>, nie przygotowywał żadnych materiałów szkoleniowych i nie wysyłał żadnych materiałów do Stowarzyszenia, a także nie przeprowadzał szkoleń, mimo iż wystawił fakturę za opracowanie takich materiałów. Ponadto zeznał, że telefonicznie został poproszony przez Stowarzyszenie o wystawienie faktur oraz poinstruowany w jakim zakresie i na jaką kwotę te faktury miały być wystawione. Dodatkowo wystawca faktury wskazał, że o ww. stronie internetowej dowiedział się w 2023 r.

(akta kontroli T3 str. 387-388, 392-393, T5 str. 542, 547-548, T9 str. 642)

Na pytanie dotyczące wskazania materiałów na stronę Vademecum asystenta przygotowanych przez wystawiającego fakturę, Prezes nie potrafiła wskazać tych materiałów. Wyjaśniła ponadto, że część materiałów przekazana została osobiście oraz że materiały te omawiane były z wystawiającym fakturę.

(akta kontroli T9 str. 712-713)

NIK wskazuje, że wystawca faktur wskazuje wprost, że część usług objęta fakturami nie była wykonywana.

Zastosowanie znajdował §2 ust. 3 umowy z 27 lipca 2022 r.¹⁷³ cytowany przy nieprawidłowości 2, a także §2 ust. 8 ww. umowy, w myśl którego realizator programu odpowiadał przed Ministrem za wszelkie działania lub zaniechania podmiotów, którym zlecono realizację zadania, jak za własne działania lub zaniechania.

(akta kontroli T3 str. 17-19)

Powyższe faktury nr 46/2022 z 23 sierpnia 2022 r., 49/2022 z 3 września 2022 r., 57/2022 z 3 października 2022 r., 1/2022 z 1 listopada 2022 r., 6/2022 z 1 grudnia 2022 r., 13/2022 z 30 grudnia 2022 r., 10/2022 z 14 grudnia 2022 r. oraz 11/2022 z 15 grudnia 2022 r. oraz faktury 48/2022 z 3 września 2022 r., 58/2022 z 3 października 2022 r., 2/2022 z 1 listopada 2022 r. i 7/2022 z 1 grudnia 2022 r. w części dotyczącej usług na rzecz N3 na łączną kwotę 36,2 tys. zł z uwagi na fakt, że nie potwierdzają faktycznie wykonanych czynności, są dokumentami niezetelnymi w myśl art. 22 ust. 1 ustawy o rachunkowości. Zgodnie z cytowanym przepisem dowody księgowe powinny być rzetelne, to jest zgodne z rzeczywistym przebiegiem operacji gospodarczej, którą dokumentują.

12. Realizowanie zadań na łączną kwotę 436,0 tys. zł w ramach programu AON edycja 2022-2023 i OW edycja 2023 przy udziale podwykonawcy, co było niezgodne z art. 16 ust. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie w odniesieniu do programu AON edycja 2022, częścią III i częścią V ust. 2 ogłoszeń o konkursie programów AON i OW edycja 2023 oraz częścią III ust. 6 programu AON edycja 2023 i częścią III ust. 5 programu

¹⁷² Koordynatorem programu była Prezes Stowarzyszenia.

¹⁷³ Zawartej z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej na realizację programu OW edycja 2022.

OW edycja 2023, a także §2 ust. 3 umowy z 19 maja 2022 r.¹⁷⁴, z 24 kwietnia 2023 r.¹⁷⁵ i z 25 kwietnia 2023 r.¹⁷⁶

Stowarzyszenie powierzyło innej Fundacji (F2), na podstawie umów zlecenia¹⁷⁷, realizację zadań asystencji osobistej i opieki wytchnieniowej w ramach programów AONN edycje 2022-2023 i OW edycja 2023. Zgodnie z umowami¹⁷⁸ Fundacja miała wykonać usługi osobiście. Usługi na rzecz Fundacji w ramach ww. programów wykonywały osoby zatrudnione w Fundacji na podstawie umów zleceń oraz umów zawartych z osobami fizycznymi prowadzącymi działalność gospodarczą. Za zrealizowane usługi na rzecz Stowarzyszenia, Fundacja w ramach programu AONN edycje 2022-2023 wystawiła łącznie 19 faktur o łącznej wartości 193,8 tys. zł¹⁷⁹ oraz w ramach programu OW edycja 2023 wystawiła łącznie 24 faktury o łącznej wartości 242,2 tys. zł.

Prezes Stowarzyszenia wyjaśniła, że osoby wykonujące usługi opieki wytchnieniowej i asystenci zostali zatrudnieni przez Fundację i realizowali usługi zgodnie z programami AONN i OW. Rozliczenie następowało na podstawie przedkładanych kart realizacji usług. Stowarzyszenie było obciążane przez Fundację fakturami za zrealizowaną usługę, zgodnie ze stawkami obowiązującymi w poszczególnych programach.

(akta kontroli T2 str. 328-329, T4 str. 323-327, T5 str. 449-452, T7 str. 640-925, 1026-1027, 1031-1035, T8 str. 1-574, T10 str. 8-11)

Z wyjaśnień Prezes Fundacji (F2) wynikało m.in., że uczestnicy programów AONN i OW realizowanych przez Stowarzyszenie, byli rekrutowani przez Fundację w zakresie, w jakim Fundacja świadczyła następnie na ich rzecz usługi. Dodatkowo Prezes Fundacji wyjaśniła, że na stronie Fundacji zamieszczono informację o realizowanych programach AONN i OW.

Asystent realizujący usługi na rzecz uczestników w ramach programów AONN i OW z ramienia Fundacji (F2) wyjaśnił, że wszelkie kwestie uzgadniane były z Fundacją. Ponadto asystent wyjaśnił, że nie był na rozmowie kwalifikacyjnej w Stowarzyszeniu, a kwestie zatrudnienia i realizacji usług w ramach tych programów uzgadniane były z Fundacją. Wszystko, łącznie z przydzieleniem podopiecznych, odbywało się za pośrednictwem Fundacji.

(akta kontroli T9 str. 583-584, 612-617)

Pierwotnie na pytanie dotyczące realizacji części usług przy udziale podwykonawcy, Prezes Stowarzyszenia wyjaśniła, że decyzja taka podjęta została na podstawie doświadczeń współpracy z tą Fundacją. Jednocześnie wskazała, że podopiecznymi Fundacji były dzieci, natomiast Stowarzyszenie na ogół pracowało z dorosłymi. Fundacja dysponowała bazą dostosowaną do potrzeb dzieci. Prezes wyjaśniła, że mogła nie doczytać w programie zapisów o zakazie podwykonawstwa. Dodała, że najważniejsze było dobro dziecka i wsparcie rodziny.

W uzupełnieniu wyjaśnień, Prezes Stowarzyszenia wskazała, że usługi nie miały charakteru podwykonawstwa. Fundacja według Prezes Stowarzyszenia *nie odpowiadała za nadzór nad realizacją programu, nie realizowała usług z zakresu*

¹⁷⁴ Zawartej z Miastem Częstochowa na realizację programu AONN edycja 2022.

¹⁷⁵ Zawartej z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej na realizację programu OW edycja 2023.

¹⁷⁶ Zawartej z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej na realizację programu AONN edycja 2023.

¹⁷⁷ § 6 umów zawartych pomiędzy Stowarzyszeniem a Fundacją z dnia 12 kwietnia 2022 r. – AONN edycja 2022, z dnia 1 lutego 2023 r. – OW edycja 2023 i z dnia 1 lipca 2023 r. – AONN edycja 2023 zawartych z Fundacją.

¹⁷⁸ Dotyczącymi programu AONN edycje 2022-2023 i OW edycja 2023.

¹⁷⁹ Tj. w 2022 r. – dziewięć faktur o wartości 63,2 tys. zł i w 2023 r. – 10 faktur o wartości 130,6 tys. zł

koordynacji programów, ani nie stanowiła ciała komórki administracyjnej w tych programach.

(akta kontroli T9 str. 712, T10 str. 1-2)

Zgodnie z częścią III ust. 6 programu AON edycja 2023 oraz częścią III ust. 5 programu OW edycja 2023, realizator programu był zobowiązany do jego samodzielnego realizowania i nie mógł powierzyć jego realizacji w całości ani w części podmiotowi trzeciemu, z zastrzeżeniem możliwości zatrudnienia asystentów osób z niepełnosprawnością /opiekunów osób z niepełnosprawnością w dowolnej formie według wyboru realizatora programu. Zgodnie z częścią III i częścią V ust. 2 ogłoszeń o konkursie AON i OW edycja 2023, realizator zobowiązany był do samodzielnego realizowania programu na rzecz uczestników.

W odniesieniu do programu AON edycja 2022 zgodnie z art. 16 ust. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie zadanie publiczne nie może być realizowane przez podmiot niebędący stroną umowy, chyba że umowa ta zezwala na wykonanie określonej części zadania przez taki podmiot.

Zgodnie z §2 ust. 3 umowy z 19 maja 2022 r.¹⁸⁰, z 24 kwietnia 2023 r.¹⁸¹ i z 25 kwietnia 2023 r.¹⁸², tj. umów o realizację programu AON edycja 2022-2023 oraz OW edycja 2023, Stowarzyszenie zobowiązane było realizować zadania w oparciu o ogłoszenie o konkursie oraz dany program.

(akta kontroli T1 str. 406, 414, 460, T2 str. 259, 285, 298, 306-310, T3 str. 37, T4 str. 6, 11, 22-23, 33-34, 55, T7 str. 1-1035, T8 str. 1-537, T10 str. 15-16)

NIK zauważa, że w odniesieniu do usług realizowanych przez Fundację miało miejsce podwykonawstwo, o czym świadczy m.in. rekrutowanie przez Fundację uczestników oraz zatrudnianie przez Fundację asystentów. Natomiast zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie uregulowaniami dotyczącymi wykonywania zadań w ramach programu AON edycja 2022-2023 oraz programu OW edycja 2023 nie było możliwości powierzenia podmiotowi trzeciemu nawet części realizacji tych programów.

13. Niepoinformowanie właściwych terytorialnie ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie o realizowanym projekcie HAMAK oraz o uczestnikach projektu korzystających z systemu pomocy społecznej, co było niezgodne z obowiązkiem wynikającym z dokumentu *Szczegółowe obowiązki beneficjenta wynikające z realizacji projektu w ramach poddziałania 9.2.5 Rozwój usług społecznych – konkurs, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020*.

Zgodnie z dokumentem *Szczegółowe obowiązki beneficjenta wynikające z realizacji projektu w ramach poddziałania 9.2.5 Rozwój usług społecznych – konkurs, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020* – beneficjent realizujący projekt zobowiązany był do informowania właściwych terytorialnie OPS i PCPR o realizowanym projekcie oraz o uczestnikach projektu korzystających z systemu pomocy społecznej. Miało to na celu uniemożliwienie lub zminimalizowanie prawdopodobieństwa występowania tego samego rodzaju wsparcia dla uczestników projektu, tj. udzielania wsparcia w ramach dwóch różnych projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego dla tej samej osoby.

(akta kontroli T5 str. 64)

¹⁸⁰ Zawartej z Miastem Częstochowa na realizację programu AON edycja 2022.

¹⁸¹ Zawartej z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej na realizację programu OW edycja 2023.

¹⁸² Zawartej z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej na realizację programu AON edycja 2023.

Prezes Stowarzyszenia wyjaśniła, że OPS i PCPR poinformowano ustnie o realizowanym projekcie.

(akta kontroli T5 str. 346)

Z informacji uzyskanych z właściwych terytorialnie dla realizacji usług ośrodków pomocy społecznej oraz PCPR w Częstochowie wynika, że podmioty te nie były informowane o realizowanym przez Stowarzyszenie projekcie HAMAK oraz jego uczestnikach.

(akta kontroli T5 str. 517-533)

14. Wykazanie jednoczesnego udzielania świadczeń 15 godzin asystentury o wartości 0,6 tys. zł przez dwóch z pięciu asystentów, których dokumentację objęto szczegółowym badaniem, w ramach projektu HAMAK i AOOD edycja 2023, a tym samym pobranie środków w nadmiernej wysokości.

Asystent A12 w kwietniu 2023 r.¹⁸³ wykazał świadczenie usług w tym samym czasie, na rzecz różnych podopiecznych w ramach projektu HAMAK i programu AOOD edycja 2023. Powyższe miało miejsce w dniach: 1, 8, 15, 22 i 29 kwietnia 2023 r. w godz. 16.00.-18.00. oraz i 17 czerwca 2023 r.¹⁸⁴ w godz. 11.00.-14.00. Asystent A13 23 czerwca 2023 r.¹⁸⁵ w godz. 8.00.-10.00. wykazał jednoczesne świadczenie usług asystencji na rzecz różnych podopiecznych w ramach projektu HAMAK.

(akta kontroli T2 str. 465, 747-749, 818-823 T5 str. 285, 290, 310, 319)

Asystent A12 wystawiający karty wyjaśnił, że mogło to być przeoczenie przy wypisywaniu godzin.

(akta kontroli T9 str. 554)

Prezes wyjaśniła, że w projekcie HAMAK nie weryfikowała kart w sposób krzyżowy. Mogło dojść do pomyłki przy wypełnianiu tych kart.

(akta kontroli T9 str. 710)

Zgodnie z §4 ust. 1 umowy z 10 października 2022 r.¹⁸⁶ Stowarzyszenie zobowiązane było do realizacji projektu z należytą starannością, w szczególności ponosząc wydatki celowo, rzetelnie, racjonalnie i oszczędnie z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów, zgodnie z obowiązującymi regułami, zasadami i postanowieniami wynikającymi z programu, uszczegółowienia, obowiązujących procedur, wytycznych oraz właściwych przepisów prawa krajowego oraz prawa unijnego.

(akta kontroli T2 str. 266, T6 str. 41, 49)

NIK podkreśla, że nie jest możliwe jednoczesne bezpośrednie udzielanie świadczeń przez jedną osobę, w różnych miejscach, w tym samym czasie.

¹⁸³ Według karty realizacji usług asystencji za kwiecień, 1 kwietnia 2023 r. w godzinach 14.00.-18.00., 8 kwietnia 2023 r. w godzinach 14.00.-18.00., 15 kwietnia 2023 r. w godzinach 14.00.-18.00., 22 kwietnia 2023 r. w godzinach 14.00.-18.00., 29 kwietnia 2023 r. w godzinach od 16.00.-18.00. świadczone były usługi asystencji w projekcie HAMAK na rzecz A22 i według karty realizacji usługi asystencji w ramach Programu Asystent osobisty edycja 2023, 1 kwietnia 2023 r. w godzinach 16.00.-19.00., 8 kwietnia 2023 r. w godzinach 16.00.-18.00., 15 kwietnia 2023 r. w godzinach 16.00.-18.00., 22 kwietnia 2023 r. w godzinach 16.00.-18.00., 29 kwietnia 2023 r. w godzinach 16.00.-18.00. świadczone były usługi asystencji osobistej na rzecz N23.

¹⁸⁴ Według karty realizacji usług asystencji w projekcie HAMAK za czerwiec, 17 czerwca 2023 r. w godzinach 11.00.-14.00. świadczone były usługi asystencji na rzecz N22, a według karty realizacji usługi asystencji w ramach Programu Asystent osobisty edycja 2023 w tym samym dniu w godzinach 11.00.-15.00. świadczone były usługi asystencji osobistej na rzecz N23.

¹⁸⁵ Według karty realizacji usług asystenckich za czerwiec, 23 czerwca 2023 r. w godzinach 7.30.-12.30. w ramach projektu HAMAK świadczone były usługi na rzecz N24, a w godz. 8.00.-10.00. w tym samym dniu świadczone były usługi asystencji na rzecz N25 w ramach tego samego projektu.

¹⁸⁶ Zawartej z Samorządem Województwa Śląskiego reprezentowanym przez Zarząd Województwa Śląskiego pełniący rolę Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 na realizację projektu HAMAK.

15. Nieuzgodnienie z Wojewodą Śląskim oraz nieprzedłożenie do zatwierdzenia Urzędowi Miasta Częstochowa, jako jednostce zlecającej, regulaminu organizacyjnego ŚDS oraz programów działalności i planów pracy Domu za lata 2022-2024.

Zgodnie z §4 ust. 1 pkt 2 i 3 w związku z ust. 2 rozporządzenia w sprawie ŚDS funkcjonowanie Domu określają regulamin organizacyjny oraz program działalności i plany pracy Domu na każdy rok. Kierownik domu jest odpowiedzialny za opracowanie tych dokumentów, w uzgodnieniu z wojewodą. Dokumenty te zatwierdza jednostka prowadząca lub jednostka zlecająca.

Kierownik ŚDS opracował regulamin organizacyjny oraz program działalności i plany pracy na lata 2022-2024, których nie uzgodnił z Wojewodą Śląskim, a także nie przedłożył do zatwierdzenia do Urzędu Miasta Częstochowa¹⁸⁷.

(akta kontroli T6 str. 71-78, 104-132, 165-196)

Kierownik ŚDS/Prezes Stowarzyszenia wyjaśniła, że regulamin organizacyjny jest dokumentem wewnętrznym placówki, a plan pracy jest sporządzany na podstawie oferty. Jednocześnie Kierownik dodała, że Dom był prowadzony przez Stowarzyszenie od 2011 r. i do tej pory ani jednostka zlecająca (Urząd Miasta Częstochowy), ani Wojewoda Śląski nie wymagali przedstawienia tych dokumentów.

(akta kontroli T6 str. 336)

NIK wskazuje, że przepisy wprost wskazują sposób wprowadzenia regulaminu organizacyjnego oraz sposób procedowania programów działalności Domu i planów pracy Domu na każdy rok. Inicjowanie tych czynności nie należało do Wojewody oraz Urzędu Miasta jako jednostki zlecającej, a do Kierownika ŚDS.

16. Nieopracowanie programu działalności ŚDS na 2022 r. odrębnie dla każdego z typów prowadzonego przez Stowarzyszenie Domu (A – dla osób przewlekle chorych psychicznie i B – dla osób z niepełnosprawnością intelektualną).

Zgodnie z §4 ust. 3 rozporządzenia w sprawie ŚDS, jeżeli dom obejmuje wsparciem więcej niż jedną kategorię osób wymienionych w § 3 ust. 1¹⁸⁸, program jego działalności, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, przygotowuje się dla każdego typu domu.

(akta kontroli T6 str. 104-132)

Kierownik ŚDS wyjaśniła, że od 2023 r. opracowywane są plany dla domu typu A i B, mimo że zawierają tożsame treści. Przedłożyła przedmiotowe dokumenty.

(akta kontroli T6 str. 336)

17. Przekazanie 14 dni po terminie określonym w §25 ust. 3 rozporządzenia w sprawie ŚDS sprawozdania z działalności Domu w 2022 r. właściwemu do spraw pomocy społecznej wydziałowi ŚUW.

Sprawozdanie z działalności ŚDS Stowarzyszenie przekazało 1 marca 2023 r., tj. 14 dni po terminie wynikającym z §25 ust. 3 rozporządzenia w sprawie ŚDS. Sprawozdanie wpłynęło do ŚUW 3 marca 2023 r. Jak wyjaśnił Zastępca Dyrektora Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej ŚUW, sprawozdanie przekazane zostało po kontakcie telefonicznym ze Stowarzyszeniem.

Zgodnie z §25 ust. 1 rozporządzenia w sprawie ŚDS, Kierownik domu opracowuje sprawozdanie z działalności domu w roku budżetowym. W myśl §25 ust. 3 tego rozporządzenia sprawozdanie przesyła się jednostce prowadzącej lub jednostce

¹⁸⁷ Tj. jednostce zlecającej.

¹⁸⁸ Domy, w zależności od kategorii osób, dla których są przeznaczone, dzielą się na następujące typy: A - dla osób przewlekle psychicznie chorych, B - dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, C - dla osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych, D - dla osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi.

zlecającej, a także właściwemu do spraw pomocy społecznej wydziałowi urzędu wojewódzkiego w terminie do dnia 15 lutego po okresie sprawozdawczym.

(akta kontroli T6 str. 586-602)

Kierownik ŚDS i jednocześnie Prezes Stowarzyszenia wyjaśniła, że opóźnienie wynikało z przeoczenia.

(akta kontroli T9 str. 709)

18. W publikacjach, materiałach, na stronie internetowej Stowarzyszenia w ramach zrealizowanych projektów „Cafeteria II” i „Yavny świat” nie zamieszczono informacji o uzyskanym dofinansowaniu, co było niezgodne z postanowieniami umów dotyczących ww. projektów.

Zgodnie z §6 ust. 1 umowy CRU WSL-4137/NZ/2023 z 18 października 2023 r.¹⁸⁹ Stowarzyszenie zobowiązane było do informowania o tym, że zadanie publiczne uzyskało dofinansowanie ze środków PFRON za pośrednictwem Samorządu Województwa Śląskiego. W wydanym poradniku z zestawem ćwiczeń ruchowych na świeżym powietrzu w ramach zadania „Cafeteria II” znalazło się logo Województwa Śląskiego, na stronie portalu społecznościowego Stowarzyszenia informowano o wsparciu zadania ze środków Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego. Nie zamieszczono natomiast informacji o dofinansowaniu tych zadań ze środków PFRON.

(akta kontroli T1 str. 222, 247, 283-283)

Zgodnie z §7 ust. 1 umowy CRU WSL-4124/NZ/2023 z 18 października 2023 r.¹⁹⁰ Stowarzyszenie zobowiązane było do informowania, że zadanie publiczne jest współfinansowane ze środków otrzymanych od Województwa Śląskiego. Informacja o treści „Dofinansowano ze środków PFRON za pośrednictwem Samorządu Województwa Śląskiego” miała znaleźć się we wszystkich materiałach, publikacjach, informacjach do mediów, ogłoszeniach, wystąpieniach publicznych, na stronie internetowej, profilu w social mediach lub innej formie umożliwiającej zapoznanie się z tą informacją szerszemu gronu odbiorców. W wydanym kalendarzu w ramach zadania „Yavny świat” znalazła się informacja o dofinansowaniu ze środków Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w ramach konkursu Paleta Niepełnosprawności, umieszczono także logo Województwa Śląskiego. Informacje te znalazły się także na stronie internetowej Stowarzyszenia. Nie umieszczono jednakże w tych materiałach treści wskazanej w §7 ust. 1 przywołanej umowy, tj. o dofinansowaniu ze środków PFRON za pośrednictwem Samorządu Województwa Śląskiego.

(akta kontroli T1 str.310, 343-347)

Prezes Stowarzyszenia wyjaśniła, że w projekcie „Cafeteria II” i „Yavny Świat” umieszczono oznakowanie zgodnie z umowami. Stroną umowy było Województwo Śląskie i takie też logotypy znalazły się na produktach zadania.

(akta kontroli T1 str. 965)

NIK zauważa, że z umów wprost wynikało, jaka treść miała znaleźć się w tych materiałach.

¹⁸⁹ Zawartej z Samorządem Województwa Śląskiego na realizację zadania „CAFETERIA II”.

¹⁹⁰ Zawartej z Samorządem Województwa Śląskiego na realizację zadania „Yavny świat”.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, zwraca uwagę na:

- Uwagi
1. Obowiązek udzielania usług asystencji osobistej na podstawie wniosku uczestnika.
 2. Konieczność dokonywania wydatków w ramach programów AOOD i OW za pośrednictwem wyodrębnionych rachunków bankowych.
 3. Konieczność dokonywania na rachunkach bankowych wyodrębnionych do obsługi środków programów AOOD i OW oraz projektów unijnych wyłącznie operacji związanych z realizacją zadań nimi objętych.
 4. Obowiązek realizacji zadań publicznych finansowanych w ramach własnej działalności Stowarzyszenia, tj. bez udziału podwykonawcy.
 5. Konieczność informowania o realizowanych projektach unijnych, instytucji wskazanych w szczegółowych wytycznych dotyczących realizacji projektów.
 6. Obowiązek opracowywania programów działalności ŚDS odrębnie dla każdego z typów prowadzonego Domu na każdy rok.
 7. Obowiązek terminowego przekazywania sprawozdań z działalności ŚDS właściwemu wydziałowi ŚUW.
 8. Konieczność umieszczania w informacjach o zrealizowanych projektach danych o uzyskanym dofinansowaniu, o wymaganej treści.

oraz wnosi o:

- Wnioski
1. Weryfikację kart realizacji usług przedkładanych przez asystentów w programach AOOD i OW w celu skorygowania podwójnego finansowania usług świadczonych w tym samym czasie w ramach różnych programów.
 2. Korekta sprawozdań programów AOOD i OW edycja 2022-2023 o wydatki: dotyczące usług realizowanych w tym samym czasie przez asystentów lub na rzecz osób z niepełnosprawnością; niezgodne z ofertą i programem; nie dotyczące danego programu; udokumentowane nierzetelnymi fakturami; dotyczące nieprawidłowo obliczonego wynagrodzenia oraz odpowiednia korekta kosztów administracyjnych.
 3. Zwrot nienależnie pobranych i wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem środków wraz z odsetkami.
 4. Przekazanie do MOPS wszystkich kart realizacji usług asystencji osobistej w programie AOOD edycja 2022.
 5. Weryfikacja kart realizacji usług przedkładanych przez asystentów w projekcie HAMAK oraz programach AOOD w celu skorygowania podwójnego finansowania usług świadczonych w tym samym czasie w ramach różnych programów/projektów oraz zwrot środków projektu HAMAK pobranych w nadmiernej wysokości.
 6. Uzgodnienie z Wojewodą Śląskim i przedłożenie do zatwierdzenia Urzędowi Miasta Częstochowa regulaminu organizacyjnego ŚDS oraz aktualnych programów działalności i planów pracy ŚDS.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 15 stycznia 2025 r.

Kontroler

Lucyna Mol

Gł. specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Katowicach

.....